

Jesenice, 5. novembra 1971

ŽELEZAR — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE

— Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo »Železara«, združeno podjetje SLOVENSKE ŽELEZARNE Ljubljana — Železarna Jesenice. Telefon int. uredništvo 483, administracija 484 — Tisk ČP »Gorenjski tisk«

Visoka odprava v oktobru

Mesec oktober smo s stališča proizvodnje in odprave zaključili zelo dobro. Pri skupni proizvodnji smo ob upoštevanju tuje predelave, dosegli za celotno Železarno z ozirom na plan 105,1 %, pri blagovni proizvodnji 103,9 % in pri odpravi 103,6 %.

V tem mesecu smo odpravili ob upoštevanju tuje predelave 31.082 ton, kar je za mesecem marcem drugi najboljši letošnji rezultat. Rekordna je tudi finančna realizacija v višini 108,5 milijonov din. Ta je do sedaj najvišja, kar smo jih sploh kdaj dosegli.

4. seja delavskega sveta Železarne**Še bolj se opreti na lastne sile in notranje rezerve**

Predsednik delavskega sveta Železarne inž. Emil Ažman je sklical 4. sejo v soboto, 30. oktobra 1971 in jo namenil predvsem razpravi o poslovnem poročilu za prvih devet mesecev letošnjega leta. Poleg tega je za dnevni red predlagal še:

- potrditev internega samoupravnega sporazuma slovenskih železarn o delitvi dohodka in osebnih dohodkov,
- izvolitev direktorja sektorja za ekonomiko,
- informacije o gradnji hladne valjarne in sprejem sklepov v zvezi s tem,
- reševanje tekočih zadev.

V valjarni žice oktobra 9.346 ton

Sodelavci v valjarni žice so v oktobru dosegli najvišjo mesečno proizvodnjo 9.346 ton in za 103 ton presegli prejšnji najvišji rezultat dosežen v juliju letos. V tem mesecu so zabeležili tudi najnižji odstotek zastojev in sicer 40,2 % in se močno približali zahtevi akcijskega programa, ki predvideva 40 % zastojev. Pomembno so zmanjšali tudi valjavske zastoje. Medtem, ko so v lan-

skem letu imeli poprečno 20,8 % zastojev, so v letošnjem letu predvidevali postopno znižanje na 15 %, v oktobru pa so dosegli 14,9 %. Vsi ti rezultati pomenijo za delovni kolektiv valjarne žice pomembne delovne rezultate, ki se jih veseli ves delovni kolektiv Železarne.

Doseženi rezultati v valjarni žice so posledica prizadevanj vseh dnin da dosežejo kar najboljše proizvodne rezultate.

Slovenske železarne v prvih 9 mesecih letošnjega leta

Seji delavskega sveta Železarne, ki je bila v dvorani delavskega doma pri Jeleni v soboto, 30. oktobra 1971, je prisostvoval tudi finančni direktor združenega podjetja Slovenske železarne Andrej Cetinski, dipl. oec. Sodeloval je v razpravi o 9-mesečnem poslovnem poročilu ne samo Železarne temveč celotnega združenega podjetja.

Dejal je, da je iz poročila finančnega direktorja Železarne razvidno, da jeseniška Železarna v letošnjem letu dosega zelo zadovoljive rezultate, tako na področju proizvodnje kot na področju finančnih rezultatov. Enaka ugotovitev velja tudi za ostali dve železarni, ki sta dosegli letos razmeroma zelo dobre uspehe. V skupni proiz-

vodnji sta železarni Ravne in Store po količini dosegli v primerjavi z lanskim letom v devetih mesecih celo višje indekse kot v železarni Jesenice, kar je po svoje razumljivo. Store šele v letošnjem letu uvajajo v proizvodnjo nove kapacitete, ki so jih zgradili po 47. natečaju. Skupna proizvodnja v železarni Jesenice je za 3 % večja kot v istem obdobju lanskega leta. V tem obdobju znaša indeks za združeno podjetje 5 %, za Store pa kar 11 %. Blagovna proizvodnja (Nadalj. na 2. str.)

Največja mesečna proizvodnja v elektrodnem oddelku

Obratovodjo elektrodnega oddelka dipl. inž. Franca Mlakarja smo prosili za kratek razgovor ob doseženi doslej največji proizvodnji elektrod. Inž. Mlakar je povedal, da je bila v oktobru dosežena največja skupna proizvodnja 1.247 ton elektrod, od tega 1.059 ton oplaščenih elektrod. Rezultat bi bil lahko še boljši, če bi bila proizvodnja varilnega praška in žice za plamensko varjenje bolj ugodna.

Na dosežene tako dobre rezultate v proizvodnji elektrod, je vplivalo več činiteľjev. V oktobru so imeli na razpolago dovolj elektrodne žice in surovin za oplaščenje. K temu je pripomogla tudi serijska proizvodnja v eni kvaliteti in dveh dimenzijah. Poudarek je bil predvsem na

izvozu elektrod. Tudi člani kolektiva so s prizadevanostjo doprinesli svoj delež, da je bila dosežena tako velika proizvodnja. Toča prav ob rekordni proizvodnji se vsiljuje misel, da bo treba poleg modernizacije, ki je še predvidena v prihodnjem obdobju, vzporedno skrbeti tudi za izboljšanje delovnih pogojev (velika zaprašenost, težka fizična dela za ženske, itd. Trenutno je v izgradnji podaljšek hale, del prostorov bodo uporabili za oplaščevalnico, drugi del pa za skladišče.) Inž. Mlakar je še dodal, da bo treba za modernizacijo proizvodnje še precej investirati, toda prav zaradi same akumulativnosti bo treba temu vprašanju v prihodnje posvetiti kar največ pozornosti.

Ob koncu našega razgovora je inž. Mlakar ponovno poudaril prizadevanja zaposlenih sodelavcev, ki so pripomogli, da je bilo delo v oktobru tako uspešno opravljeno. Prizadevanja članov kolektiva je treba vrednotiti toliko bolj, ker delajo v težkih delovnih pogojih. V prihodnje pa se bodo prizadevali, da v dveh izmenah opravijo naloge, ki jih predvideva letni proizvodni načrt. Kolektiv za svoje prizadevanje do ob doseženi rekordni proizvodnji v oktobru zasluži vse priznanje in pohvalo.

Sodelavke in sodelavci v elektrodnem oddelku so v oktobru dosegli največjo mesečno proizvodnjo

Kako in kdaj uveljavimo benedicirano zavarovalno dobo

V 40. in 42. številki Železarnja sem skušal čim bolj razumljivo pojasniti kje in zakaj je možno delavce, ki delajo na za njihovo zdravje ogroženih delovnih mestih, zavarovalno dobo benedicirati, v tem sestavku pa želim pojasniti Kako in kdaj lahko te pravice uveljavimo?

Z objavo zakona, se praktično konča le ves dolgotrajen postopek utemeljevanja in prikazovanja vseh delovnih pogojev za katere smatramo, da močnejše ogrožajo delavčovo zdravje in njegovo delovno sposobnost, katerih pa ni mogoče takoj niti v krajšem obdobju, ob upoštevanju vseh varstvenih predpisov odstraniti. Objavi takega zakona običajno sledijo v dnevnem časopisu info, nacijski članki o pridobljenih pravicah, le redko pa najdemo še navodila ali vsaj pojasnila v tem, kakšna je še pot do uveljavitve. Po izdaji zakona, se ponovno začne delo interne komisije, katera mora znova analizirati, katera delovna mesta in zakaj se lahko predlagajo za uveljavitev benedicirane zavarovalne dobe. Tako sestavljen predlog je treba predložiti po zakonu pristojni komisiji v proučitev in potrditev. Šele po tej komisiji potrjen zapisnik oziroma seznam delovnih mest, je uradni dokument po katerem lahko delovna organizacija izdaja potrdila o delovni dobi, vendar je nujno

k takemu seznamu priložiti še seznam vseh delavcev, ki so v preteklem obdobju t.j. od 15. 5. 1945 delali na takih delovnih mestih. Sestavljanje teh seznamov zahteva od kadrovske evidence, ki edina v tovarni ima te podatke, zelo obsežno delo, saj je potrebno pregledati poleg aktivne kartoteke še vso pasivno kartoteko in iz nje izbrati vse upravičence. Takšne seznime za upravičence, ki so delali oziroma delajo na delovnih mestih, katera so že priznana še pripravljamo, vendar po sporazumu s pristojno službo zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, začasno urejamo samo s potrdili, kar velja le za one, ki vlagajo zahteve za upokoje ali so že upokojeni. Za vse ostale pa bo urejeno s seznamom in vpisom v matično evidenco.

Potem, ko je vse to urejeno, je potrebno, da naš oddelek za obračun osebnega dohodka za vsakega zaposlenega delavca na teh mestih redno mesečno odvede dopolnilni prispevek za benedicirano zavarovalno dobo, ki zna-

ša v Sloveniji 1,80 % za 14 mesecev, 2,70 % za 15 mesecev in 3,60 % za 16 mesecev zavarovalne dobe na vsakih 12 mesecev. V prvih osmih mesecih 1971 smo vplačali že 210.695,55 din.

Kdo lahko uveljavlja to dobo:

Za pridobitev pravic je potrebno, da delaš skupaj pet let na delovnih mestih, kjer se zavarovalna doba šteje s povečanjem, le za delovne in vojaške vojne invalide od I. do IV. skupine, to je z ocenjeno invalidnostjo (delovni invalidi z ocenjeno telesno okvaro) nad 70 % na katerem koli delovnem mestu.

Torej invalidi po treh letih zaposlitve, ostali pa po petih letih na priznanih mestih, lahko uveljavljajo zavarovalno dobo s povečanjem.

Tako povečana »zavarovalna« doba pa velja samo pri uveljavljanju pokojninskih zadev, ne velja pa kadar gre za pravice iz naslova »delovne dobe«, (dopust, dodatek na stalnost, računanje potrebne dobe za pridobitev pravic iz invalidskega zavarovanja in podobno).

S tem pojasnilu upam, da ste vsi zainteresirani dobili vsaj delno razjasnitev problema benedicirane zavarovalne dobe.

Zdravko Pogačnik

Slovenske železarn v prvih 9 mesecih...

(Nadalj. s 1. str.)

zdrženega podjetja je letos za 7 % višja kot v istem obdobju lani, realizacija vsega združenega podjetja se je povečala v primerjavi z devetimi meseci 1970. leta za 37 %, v železarni Jesenice je ta indeks 29 %. Na področju cen se gibljejo vse tri tovarne v glavnem enako. Tudi na področju stroškov ugotavljamo podobne tendence in morajo zato tudi finančni rezultati biti približno isti. Ostanek dohodka je v vseh železarnah v letošnjem letu bistveno porastel, ta porast je v indeksu najvišji v jeseniški železarni, ker je bil lansko leto rezultat nekoliko slabši kot v Štorkah, v glavnem pa ima združeno podjetje v devetih mesecih 8,3 milijarde din dobička, kar je za 170 % več kot v devetih mesecih 1970. leta. Vse tri železarnice so bistveno povečale tudi amortizacijo, tako da je bruto akumulacija znašala v devetih mesecih v združenem podjetju 19,5 milijard ali blizu 20 milijard din.

Na področju akumulacije kažejo vsi podatki razmeroma ugodno stanje. Res je, da je k tako ugodni akumulaciji znatno prispeval porast naših prodajnih cen. Vseh teh boljših rezultatov pa ne moremo pripisati samo prodajnim cenam, temveč so ugodni finančni efekti brez dvoma tudi rezultat boljšega poslovanja in večjega prizadevanja samih kolektivov. Podobno kot so težave z nelikvidnostjo v jeseniški železarni, so tudi v ostalih dveh železarnah. Lahko bi celo ugotovili, da se v primerjavi z lanskim letom finančni položaj, kar zadeva likvidnost v železarni Jesenice, ni poslabšal, temveč se je rezultat po njegovem mnenju celo v nekem smislu izboljšal. V kolikor čutimo nelikvidnost v zaostreni obliki, jo čutimo zato, ker se je položaj v celotnem gospodarstvu tako zelo poslabšal. Če primerjamo likvidnostne probleme železarnice nasproti ostalemu gospodarstvu v lanskem letu in enako v letošnjem letu, lahko ugotovimo, da se je položaj železarnice bistveno izboljšal. Blokada žiro računa ima v zadnjih mesecih tendenco padanja, to pa je v današnjih pogojih poslo-

vanja v nekem smislu pravi fenomen. Nelikvidnost celotnega gospodarstva narašča, kar vpliva tudi na nelikvidnost železarnice, ker kupci slabše plačujejo, krediti se zmanjšujejo, istočasno pa železarni uspeva svoje obveznosti do dobaviteljev poravnati v krajšem času. To je vsekakor uspeh, ki ga ne moremo prezreti in ki ga opažajo tudi odgovorni izven železarnice.

Če to velja za železarno Jesenice, pa taka ugotovitev ne velja v celoti za ostali dve železarni. Železarna Ravne in Štorka v lanskem letu in preteklih letih likvidnostnih težav v taki meri kot jih je imela železarna Jesenice, niso poznale. Žiro račun železarnice je blokiran že od leta 1967 dalje, ravenski je bil blokiran lansko leto samo nekaj dni. V letošnjem letu se jim je položaj bistveno poslabšal, ker se blokada giblje okrog 3 milijarde din, kar je še vedno precej manj kot v jeseniški železarni, za njihove razmere pa je to brez dvoma težka obremenitev. Razlog za težave, ki jih imata ostali dve železarni, je v strahovitem porastu terjatev do kupcev. V ostalih dveh železarnah so terjatve porastle hitreje kot v železarni Jesenice. Izgleda, da so strokovnjaki železarnice, ki vodijo izterjave in tudi finančna operativa, imeli razmeroma srečne prijeme, ker bi sicer težko pojasnjevali to, da so v letošnjem letu na dan 30. 9. v primerjavi s 1. 1. terjatve v železarni porastle za 32 %, na Ravnah za 48 % in v Štorkah za 90 %. Pri reševanju teh težav ne bosta ostali dve železarni imeli nič manj problemov kot jeseniška železarna.

Poslovanje vseh treh slovenskih železarn je v letošnjem letu doživelo bistven premik, premik čutimo sami, vidijo pa ga tudi odgovorni izven železarnice. Kljub temu, da nas v prihodnjem letu brez dvoma čakajo še velike težave, je osebno mnenje, da so železarnice na tem, da bodo v doglednem času svoje ekonomske in finančne probleme sanirale do take mere, da črna metalurgija tudi v republiškem merilu ne bo več obravnavana kot problem.

(Po stenografskem zapisu) šj

Z novim letom povečane pokojnine

Skupščina skupnosti pokojninskega-invalidskega zavarovanja v Ljubljani je pretekli petek, na predlog odbora za pokojninsko-invalidsko zavarovanje in izvršilnega odbora skupščine obravnavala predlog za povečanje oziroma usklajitev pokojnin in invalidnin z gibanjem življenjskih stroškov oziroma z gibanjem življenjskega standarda.

Služba pokojninsko-invalidskega zavarovanja, ki stalno spremlja gibanje pokojnin in življenjskega standarda je namreč ugotovila, da se bodo življenjski stroški do konca leta povečali za okrog 16 %, zato bi kazalo v istem odstotku povečati pokojnine. Ker pa so istočasno ugotovili, da so, oziroma bodo tudi

osebni dohodki v Sloveniji porastli za okrog 20 %, bi zato da bi obdržali poprečje oziroma razmerje starostnih pokojnin nasproti poprečnemu osebnemu dohodku v višini 66 %, je potrebno sedanje pokojnine povečati še za 5 %. Skupno povečanje pokojnin in invalidnin za 16 % in 5 % bi torej znašalo 21 %. Ker pa

je služba in skupščina ugotovila, da so se najbolj povečale cene osnovnim življenjskim potrebščinam, so menili, da bi kazalo en del tega povečanja odmeriti v fiksnem znesku. Da bi tako pomagali tistim z nižjimi pokojninami in da s tem ne bi občutno zmanjšali razmerja med najnižjo in najvišjo pokojnino, so predložili in tudi izglasovali predlog, da bi se pokojnine povečale za 12 % plus 5 % plus 36 din ali skupaj 17 % in 36 din. Tako povečane pokojnine naj bi upokojeanci prejeli že za januar 1972. Ustrezno temu povečanju, bo služba pripravila tudi predlog za vse ostale datjave iz naslova pokojninsko invalidskega zavarovanja. S tem v zvezi so se že menili naj bi znašala najnižja pokojnina 680 din (za polno pokojninsko dobo), govorili so tudi o najvišji osnovi osebne dohodka za odmero pokojnine, ter o varstvenem dodatku.

O vseh teh stvareh bomo naše bralce informirali, ko bo ob koncu prve polovice tega meseca skupnost pokojninskoinvalidskega zavarovanja dokončno sklenila oziroma določila merila za povečanje vseh oblik pokojninsko invalidskih prejemkov.

Zdravko Pogačnik

Omejitve dobave električne energije

Zaradi izredno sušnega poletja in jeseni, je slovenska energetika prešla v izredno odvisnost od uvoza električne energije iz drugih republik, predvsem iz Bosne in Hercegovine ter Srbije. V Sloveniji je prišlo že do prvih omejitev porabe, ki jo je povzročila hujša okvara termoelektrarne na Kosovem. Omejitve smo v minulih dneh čutili tudi v naši občini, še prav posebno pa v železarni, kjer smo zaradi tega zabeležili že

izpad proizvodnje na obeh električnih pečeh. Medtem ko je omejitev porabe na območju občine 30 %, le-ta znaša v železarni 25 %, kar povzroča večurno neprekinjeno ustavljanje obeh električnih peči, kar pa pomeni precejšen izpad proizvodnje elektrojekla. Še nadaljna omejitev pa lahko povzroči tudi izpad proizvodnje na drugih ogrevalnih, še posebno, če okvare na termoelektrarni Kosovo ne bodo kmalu popravili.

Sindikat o samoupravljanju

Danes ob 16. uri sklicuje predsednik tovarniškega odbora osnovne organizacije sindikata železarnice Franc Kobentar v Delavskem domu na Jesenicah volilno konferenco. Za dnevni red predlaga razpravo o samoupravljanju v železarni, o čemer so

člani gradivo že predhodno prejeli, nadalje volitve delegatov za III. kongres sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije, izvolitev članov RO sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije in izvolitev treh članov za plenum ObSS Jesenice.

Odprava valjanih izdelkov v letošnjem letu

Sodelavec Marjan Burlan iz špedicije Javornik nam je posredoval nekaj podatkov o odpravi valjanih izdelkov delovne enote valjarne Javornik za prvih devet mesecev letošnjega leta.

Po doslej zbranih podatkih so iz valjarne 2400 v prvih devetih mesecih odpravili 69.773 ton pločevine in iz jeklovleka 13.042 ton izdelkov. Prišteti je treba še bivši obrat Javornik I, ki sedaj spada k valjarni žice, z odpravo 5565 ton izdelkov. Tako je bilo iz delovne enote

valjarne Javornik odpravljenih 108.391 ton izdelkov. Tudi podatki za oktober kažejo, da bo valjarna 2400 pri odpravi izdelkov v višini okrog 8500 ton uspešna. Kljub temu, da ni več železniških voz s premogom, ker plinski generatorji ne obratujejo, železnica še kar v redu dostavlja vagona z Jesenic, ki jih uporabljajo za redno odpravo izdelkov. Odprava izdelkov pa je večkrat zelo neenakomerna in je povpraševanje za železniške vagona proti koncu meseca večje. V

zadnjih dneh oktobra so poleg redne odprave izdelkov naložili še 20 voz odpadne pločevine (okrog 400 ton), ki je namenjena za potrebe martinarne.

Odgovor na članek »Zakaj tak odnos do sodelavca?«

V zvezi s člankom, ki ga je napisal Esad Čorič pod naslovom »Zakaj tak odnos do sodelavca?«, ki je bil objavljen v Železarnju številka 42, dne 29. oktobra t. l., pripominjam, da navedbe v sestavku niso resnične. Za skupino delavcev na prometu, ki se je odločila za izlet na letališče v Lescah, sem bil zadolžen kot skupinovodja. Teden dni pred izletom, to je 11. 10., sem zavabil vse sodelavce, naj prijavijo svojo udeležbo. Ko je rok za prijave že pretekel in je bila hrana ter ostalo že naročeno, se je za izlet prepozno, to je en dan prej, prijavil tudi Esad Čorič. Že na Jesenicah sem mu povedal, da praviloma ne more iti, ker je za prijavljene vse urejeno. V ponedeljek 11. 10. je kljub temu prišel na letališče v Lesce. Povedal sem mu, da se bo z letalom lahko peljal, ni pa zani naročena hrana. Ker so nekateri imeli že popoldne službo, sem zanje naročil kosilo prej. Kljub obvestilu, da tovariš Čorič ni unoštevan, se je s temi sodelavci usedel k mizi ter snedel hrano. Ker le ni hotel slišati, da bo zato nekdo drug, ki se je pravočasno prijavil, prikrašan, sem ga odrinil od mize. Nisem ga pa pri tem tolkel, kot on navaša v članku, da je moral k zdravniku zaradi udarcev. Kot sem se pozanimal, je šel k zdravniku šele 15. 10. Kakšno pomoč in zakaj jo je iskal, nisem pozvedoval, ker je to njegova osebna zadeva.

Kar zadeva širjenja mržnje do tovarišev različnih narodnosti, se ne čutim nič prizadetega, saj sem na primer s svojim vozilom prevahal v Lesce in nazaj sodelavce, ne glede na narodnost. Za vse, ki so se pravočasno prijavili in se vedli kot se spodobi, sem uredil vse za kar so me zadolžili. Če bi se Esad Čorič prijavil kot vsi ostali, sem prepričan, da ne bi bilo nobenega problema, tako pa je nastal prav zaradi njega in ga povsem nepravilno pogreva v našem glasilu in pri tem še širi nesrčnco.

Janez Kapus

Obvestila kolektivu • Obvestila kolektivu

Dežurna služba

	telefon v pisarni	doma
SOBOTA, 6. novembra:		
inž. Leon MESARIČ, hladna valjarna	524	81216
NEDELJA, 7. novembra:		
Edvard CENCEK, TSV	548	727
PONEDELJEK, 8. novembra:		
inž. Miroslav NOČ, vodstvo vzdrževanja	873	754
TOREK, 9. novembra:		
inž. Karel RAVNIK, elektrojeklarna	433	81411
SREDA, 10. novembra:		
Jože KOSIR, transport	451	84022
ČETRTEK, 11. novembra:		
inž. Alojz KALAN, SM jeklarna	360	81726
PETEK, 12. novembra:		
Zvonimir LABURA, žebeljarna	738	749

Dežurna služba traja od datuma nastopa od 7. ure do naslednjega dne do 7. ure. Kolikor dežurnega ni v pisarni ali doma, kličite glavnega vratarja na telefon 410. Morebitne spremembe dežurnih so razvidne iz obvestil, ki jih vsako soboto objavljamo na razpisnih deskah pri vseh vratarjih.

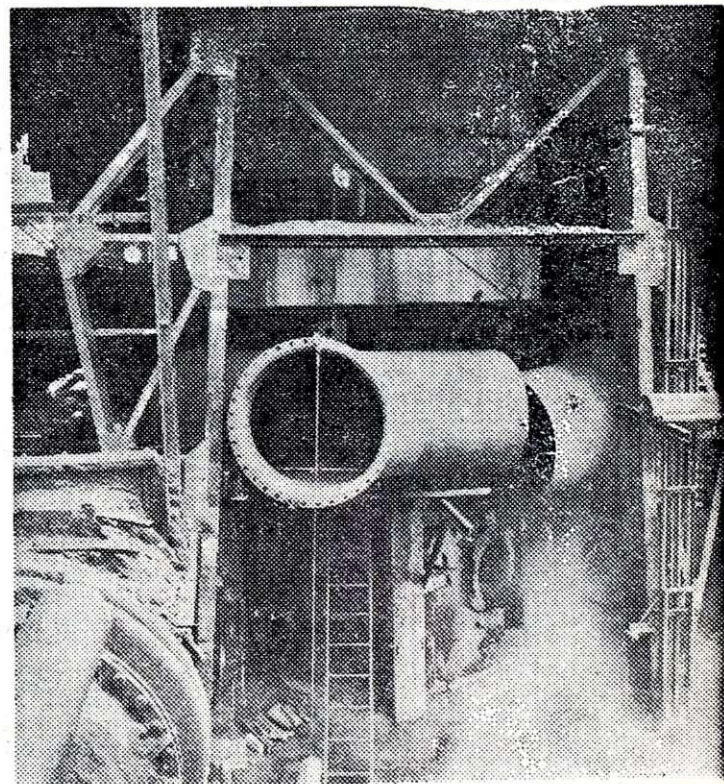
Tajništvo tehničnega in proizvodnega direktorja

Ordinacije zdravnikov obratne ambulante železarne v novembru 1971:

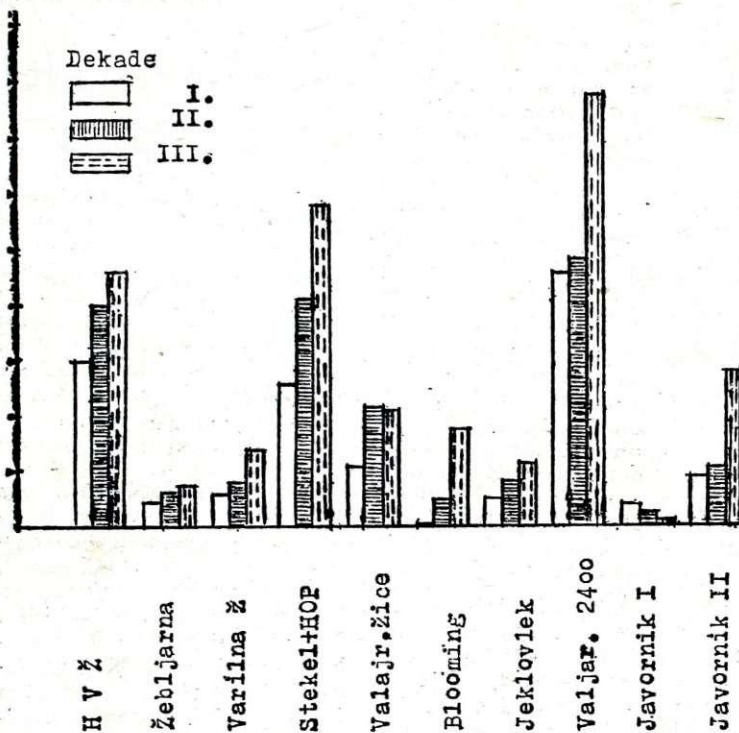
dopoldan	popoldan
2. 11.—5. 11.	
I. OA — dr. Čeh	III. OA — dr. Vilman Stanko
II. OA — dr. Vilman Zora	IV. OA — dr. Novakova
8. 11.—12. 11.	
I. OA — dr. Čeh	II. OA — dr. Vilman Zora
IV. OA — dr. Novakova	III. OA — dr. Vilman Stanko
15. 11.—19. 11.	
I. OA — dr. Čeh	IV. OA — dr. Novakova
III. OA — dr. Vilman Stanko	II. OA — dr. Vilman Zora
22. 11.—26. 11.	
I. OA — dr. Čeh	III. OA — dr. Vilman Stanko
II. OA — dr. Vilman Zora	IV. OA — dr. Novakova

V soboto, dne 6. novembra nobena obratna ambulanta ne dela, zaradi preureditve centralne kurjave.

Predstojnik ZE OAŽJ
dr. Čeh Milan

Remont plavža II poteka po predvidenem programu in je tretjina predvidenih del uspešno zaključena. V tem času se je z izrednim prizadevanjem izkazala delovna skupina plavžarjev, ki so pod vodstvom Franca Globočnika izpraznili plavž v rekordno kratkem času. To pomeni za vzdrževalce časovno pridobitev, ker bodo lahko bolj kvalitetno pristopili k drugim fazam dela, ki zahtevajo večjo natančnost. V dosejanju delu se je tudi pokazalo, da bo potrebno zamenjati del dna plavža, kar ni bilo predvideno. Ob zaključku redakcije pa smo prejeli vest, da je v sredo konstrukcijska delavnica že dostavila izgotovljen del dna na gradbišče, čeprav je bila odločitev o potrebnih zamenjavi sprejeta dan prej, to je v torek

PREGLED O ENAKOMERNOSTI ODPRAVE končnih izdelkov v oktobru. — V preteklem mesecu je bila še precej enakovredna odprava v valjarni žice in Javorniku I. V vseh drugih obratih pa se je ponovila stara neenakomernost od prve do tretje dekade

Na cesti nisi sam

V zvezi z akcijo »Na cesti nisi sam« je komisija za vzgojo in varnost v cestnem prometu pri Sob Jesenice obiskala Železarno in se oglasila pri neuradno postavljeni komisiji za varnost in vzgojo v cestnem prometu za železarno Jesenice.

Namen razgovora je bil, kako v Železarni, kjer cestni transport iz dneva v dan narašča, pristopiti k akciji »Na cesti nisi sam« in kaj posebej ukreniti, da se zmanjša število prometnih nesreč. Pred nami je obdobje poledic, megle in snega, kar povečuje število prometnih nesreč. Zato je potrebno stalno opozarjanje udeležencev v cestnem prometu na povečano previdnost in obzirnost.

V zvezi s tem bi v Železarni morali narediti naslednje:

— Pristojni samoupravni organ naj imenuje petčlansko komisijo za vzgojo in varnost prometa za Železarno. Predlog izdelajo odgovorne službe odnosno transport v katerem sestavu so vsa cestna vozila. To komisijo potrdi komisija odnosno svet za vzgojo in varnost v cestnem prometu pri Sob Jesenice.

— Prva naloga te komisije je, da pregleda cestnoprometne znake v Železarni in jih eventuelno dopolni odnosno da predlog za obnovo.

— Dosedanja neuradna komisija skliče sestanek šoferjev, zaposlenih v Železarni, na katerem bo član občinske komisije pojasnil namen akcije »Na cesti nisi sam«.

Š. J.

Mladi o sebi, svojih problemih, nalogah in perspektivah

Naš tedenski razgovor

Spet je teden naokoli in na vrsti je tudi naš razgovor. Že dalj časa sem prosil za razgovor mladince, za katerega pravijo, da ga je težko dobiti doma. Pa sem ga le našel. Pogledajmo, kaj pravi Ferdo KIKELJ, predsednik društvene komisije pri TK ZMS železarne Jesenice.

Koliko časa se že ukvarjaš s kulturo in kako dolgo delaš v raznih kulturnih sekcijah, oziroma kdaj si začel?

»Na kulturnem področju delam že od svojega 10. leta. Začel pa sem pri DPD Svoboda Hrušica. To društvo je bilo v tistem času še zelo močno. Tako se spominjam, da je nekaj časa obstajal simfonični orkester, poleg njega pa še pevski zbor, godba na pihala in dramska sekcija. Bilo je tudi veliko več predstav kot sedaj, ko so pogoji za delo precej boljši. Imamo lep kulturni dom, ki pa je na žalost neizkoriščen. Sedaj sem član upravnega odbora in žal moram povedati, da smo obdržali še mladinsko dramsko sekcijo, pionirsko folklorno skupino in godbo na pihala. Bil sem tudi član pihalnega orkestra jeseniških železarjev, vendar pa zaradi preobremenjenosti tega ne zmorem več. Za vse delo na kulturnem področju pa mi je največje priznanje Gallusova značka, ki sem jo prejel za 12-letno aktivno delo na glasbenem področju.

Kateri problemi se najčeste pojavljajo pri tvojem delu v društveni komisiji in kako jih premaguješ skupaj s člani komisije?

»Vlogo predsednika društvene komisije sem prevzel po odhodu tovariša Heferla. Program komisije, ki ga je sestavil tovariš Heferle mi sploh ni bil znan, ker sem bil v tem času privezan dalj časa na bolniško posteljo. Tako je zastalo tudi delo komisije. Kasneje smo uspeli organizirati nekaj akcij. Člani komisije pa so še vedno premalo resni, da bi lahko izvedli program s kolektivno odgovornostjo. Tako sloni delo le na nekaterih članih komisije. Trenutno TK ZMS rešuje kadrovske problematiko, ki bo v kratkem rešena. S tem pa bo verjetno rešeno tudi vprašanje dela komisij. Mislim, da je vse premajhno zanimanje za akcije, ki jih organizira TK ZMS, oziroma njegove komisije. Trditev lahko ilustriram z naslednjim primerom:

Plesnih vaj, za katere je bil izdan razpis, sploh ne moremo izvesti. Čeprav je v Železarni okoli 1300 mladincev, pa se jih je prijavilo le 14. Poučevanje pa bi bilo strokovno pod vodstvom tovariša Arčona. Za take in podobne probleme ne najdem odgovora. Zaradi tega smo organizirali debatni večer na temo: »Kje so vzroki, da kulturno zabavno življenje v občini stagnira?« Gostanka pa se razen stanovalcev samskih domov in pa učencev šole za zdravstvene delavce niso udeležili ravno tisti, ki bi morali o tem povedati nekaj več. Za to ostaja vprašanje še nadalje nerešeno.

Bil si v ocenjevalni komisiji prireditve: »Mladina pred mikrofonom«. Kaj misliš o prireditvi in kakšen je nadaljnji dogovor o delu na področju skupnih kulturnih akcij?

»Vsekakor zasluži aktiv ZMS Plamen v Kropi vso pohvalo za organizacijo prireditve. Prireditvev je bila po mojem mnenju dosti pestra. To bo zame tudi nepozabno zmagovalstvo mladih z Jesenic. Posebno sem bil zadovoljen, ker je bil moj trud s tem poplačan in veselje sem delil z nastopajočimi. Lahko ti povem še to, da sem bil pri ocenjevanju strožji od ostalih, vendar pa za vse enako.

Prireditvev imamo namen prenesti tudi na Jesenice. Ostala bo brez kviza za to pa bomo skušali program popestriti z modno revijo. Poleg tega naj bi program še nekoliko dopolnili. Po zaključku pa naj bi bil tako kot v Kropi družabni večer s plesom. Prireditvev naj bi bila še v Lescah in v Trzinu. Sodelovanje so že obljubili mladinski aktivni nastopajoči v Kropi.

Že dalj časa si član ZM in član občinske konference ZMS. Kako gledaš na delo mladih v sedanjem času in v luči tvojih velikih iluzij, ki si jih, vsaj zdi se mi, imel ob samem začetku dela v ZM?

»Moje osebno prepričanje je, da mladi v sedanjem času vse preveč mislijo le na to, kje bi se bolje zabavali. Kdo jim bo preskrbel zabavo ni važno? S tem pa ne mislim reči, da mi nismo bili ravno takšni. Toda zdi se mi, da smo bili kljub vsemu nekoliko bolj povezani, enotni pri delu, oziroma pri izvedbi akcije. Če pogledamo danes tako starejši kot tudi mlajši gledamo vsak za sebe. Zelo malo je tistih, ki bi več časa posvetili družbeni dejavnosti. Vedeti pa moramo, da razvoja ne more nihče zaustaviti! Mislim, da tudi v samem občinskem predsedstvu niso dovolj elastični pri svojem delu z mladimi v občini. Včasih smo bili mnogo bolj delovni kot danes. Toda tudi sam čutim, da nosim del krivde za takšno stanje. Obenem pa se mi postavlja vprašanje: Zakaj zelo dobro plačujemo profesionalne politične delavce, če pa od sebe ne dajo skoraj nič, oziroma samo občasno.

V delavski svet železarne si bil izvoljen letos kot najmlajši predstavnik, pravzaprav edini mladinec, ki je uspel

priti v ta organ. Kakšno je tvoje mnenje o delu delavskega sveta?

»Res je, da sem po letih najmlajši član delavskega sveta. Še predno sem bil izvoljen, sem menil, da v ta organ pridejo ljudje, ki to res zaslužijo. Morda bom koga užalil, toda upravičeno lahko trdim, da je med njimi dosti takih, ki pridejo na seje, da jim mine delovni čas. Ob tem se vprašujem kaj bi bilo, če bi bile seje ob prostih sobotah ali v popoldanskem času. Priznam tudi, da kot član komisije za varstvo žena, invalidov in mladoletnih delavcev ne poznam niti svoje predsednika, saj je bila vsega skupaj le ena seja. Poleg tega je po mojem mnenju delavski svet preslabo obveščen o delu svetov v delovnih enotah.

Zahvalil sem se mu za izčrpne odgovore in mu zaželel veliko uspeha tako pri delu na delovnem mestu, kot tudi pri delu v ZM in na kulturnem področju. LaSo

Seja predsedstva ObK ZMS Jesenice

V četrtek, dne 28. X. je bila redna seja predsedstva ObK ZMS Jesenice. Tokrat se tudi člani predsedstva ObK ZMS ne morejo pohvaliti z udeležbo na seji, ki je sicer obravnavala področja, ki nikakor ne spadajo v njihovo pristojnost.

Navzoči člani predsedstva so kljub nesklepnosti obravnavali vse točke dnevnega reda. Pod prvo točko sta o tekoči akciji obiskov članov predsedstva v aktivih ZM na šolah, krajevnih skupnostih in delovnih organizacijah govorila predsednik ObK ZMS Jesenice prof. Srečko KRC ter sekretar Zlato VOGRIČ. Akcija, ki ima namen ugotoviti politično razpoloženje mladih na vseh omenjenih področjih v občini, naj bi bila predvidoma zaključena sredi tekočega meseca. Pojavlja pa se rahel dvom glede datuma zaključka akcije, saj so se sestanki mladih v posameznih aktivih ZM v prisotnosti članov ObK ZM do sedaj izvedli (bolj ali manj uspešno) le v petih aktivih. Največje težave namreč nastajajo pri sklicevanju sestankov in pa včasih zaradi premajhnega števila navzočih. Kljub temu pa se bo akcija ob nekoliko dopolnjenem vprašalniku nadaljevala, dokler ne bodo obiskani vsi aktivni.

Že rahlo »ogreti« so mladi nato prešli na obravnavanje vprašanja o oblikah sodelovanja mladinske organizacije občine Jesenice s sovrstniki v zamejstvu, predvsem pa na Koroškem. Prisotni so bili mnenja, da sedanja politika sodelovanja s Slovenci onkraj meja ni enotna, ne samo v vrstah mladih, pač pa tudi glede ostalih družbenopolitičnih dejavnikov tako v občini, kot tudi na ravni republike. Zato se je na seji izoblikoval predlog, da bi predstavniki vseh družbenopolitičnih dejavnikov enkrat sedli za isto mizo in se o nadaljnjih oblikah in vsebini sodelovanja z zamejci dodobra pogovorili. Mnenja so bili tudi, da je za uspešnost nadaljnjega sodelovanja potrebno tudi odpraviti prednostno sodelovanje z večjimi kraji in sodelovati tudi z manjšimi kraji oziroma vasi. V razgovoru se je sicer izkristaliziralo tudi nekaj predlogov glede sodelovanja na mladinski ravni, o konkretnih akcijah pa bo govora v prihodnje.

V zadnji točki dnevnega reda pa je bilo govora o zadnji seji RK ZM Slovenije oziroma o njenih zaključkih in predlogih. Ker smo o poteku in vsebini konference pisali že v zadnji številki, tega ne bom ponavljal. Omenim naj le to, da so koncept nadaljnjega razvoja organizacije ZM in predloge RK ZMS ugodno sprejeli in da bodo o prilagajanju k nekoliko spremenjenim oblikam delovanja in organiziranosti ZM še govorili. E. Z.

Klub mladih v delavski baraki

Preteklo nedeljo me je pot zanesla v mladinski klub na Belci. Mladi iz te vasi so uredili prijeten prostor, kjer se zbirajo v prostem času. Predsednik kluba je Tone Mertelj. V kratkem razgovoru je orisal delo kluba in povedal marsikaj zanimivega.

»Dolgo smo razmišljali, kje bi našli primeren prostor. Potem sem se jaz spomnil, da je ob robu vasi opuščena delavska baraka, last Gozdnega gospodarstva Bled. V njej so pred leti stanovali gozdni delavci. Na upravo podjetja smo napisali prošnjo in kmalu dobili odgovor, da prostor lahko uporabljamo.

Ali ste morali prostor obnoviti?

»Baraka je bila v izredno slabem stanju. Najprej smo popravili vrata in okna, napeljali elektriko in očistili okolico. Potem pa smo opravili še razna manjša dela.

In kje ste dobili potrebna finančna sredstva?

»Vsi mladi na Belci smo dali tisočaka (starega seveda). S tem denarjem smo kupili električni material, nova stekla in podobno. Povedati moram, da so vsi mladi pomagali s prostovoljnimi delom. V nedeljah smo organizirali akcije in včasih delali tudi ves dan.

Kaj pa klubsko življenje?

»Igramo šah, vrtimo plošče in se pogovarjamo. Sedaj bomo napravili tudi mize za tenis. Uredili smo tudi športno igrišče, kjer igramo odbojko in nogomet. V sobotah in nedeljah je v klubu ples. Pridejo tudi mladi iz Dovjega in Mojstrane.

Načrti v bodoče?

»Na občinski konferenci ZM so obljubili, da bomo dobili stole in mize. Potem bomo lahko še bolje opremili prostor. V kratkem bo prišel z delom tudi radio-krožek, v katerega se bodo vključili tisti, ki bi se radi v prostem času ukvarjali z radioamaterstvom. Teh pa je na Belci precej.

Mladim na Belci čestitke za prizadevnost in čim več prijetnih ur v mladinskem klubu.

JANKO RABIČ

Železarski globus

JAPONSKA — 14. septembra letos je bila predana lastniku v neki japonski ladjedelnici največja ladja za prevoz železove rude na svetu z imenom »Niizuru Maru«. Ima nosilnost 172.000 ton in bo prevažala železovo rudo za železarsko družbo Nippon Steel Co. iz Čila na Japonsko.

LIBIJA — Libijska vlada je naročila študijo o tehničnih in ekonomskih možnostih gradnje prve železarne, ki bo uporabljala domačo železovo rudo in zemeljski plin. Iz rude naj bi naredili metalizirane pelete, ki bi jih uporabljali kot vložek za elektro jeklarne. Železarna bo predvidoma zgrajena v zalivu Sirta.

MEHIKA — V mestu Tlaxcala so pričeli graditi novo železarno, ki bo največja v Mehiki in Latinski Ameriki. Obratovati bo pričela v drugi polovici leta 1975 in bo imela letno zmogljivost 3 milijone ton surovega jekla.

ZAHODNA NEMČIJA — Po zahodnonemških podatkih iz leta v leto pada količina nakopane železove rude v državah evropske gospodarske skupnosti (Zahodna Nemčija, Francija, Benelux, Italija). Leta 1962 so jo nakopali 105 milijonov ton, leta 1970 pa samo 71 milij. ton, čeprav je v tem obdobju železarska proizvodnja zelo narasla. Vzrok za to je v tem, ker zahodnoevropske železarne uvažajo iz leta v leto večje količine kakovostne železove rude iz prekomorskih držav Afrike, Južne Amerike in Avstralije.

ZDA — V železarni Sterling (Illinois), ki pripada železarski družbi Steel & Wire, je pred kratkim pričela obratovati nova obročna peč s težo šarže 400 ton. To je zdaj največja takšna peč na svetu.

Samoupravni organi v preteklem tednu

4. seja delavskega sveta Železarne

(Nadalj. s 1. str.)

— Dober finančni rezultat, ki se zlasti izraža v pokritju izgub in poravnavi razmejitev iz prejšnjih let, bo dosežen v letošnjem letu poleg lastnih prizadevanj tudi z odobrenimi višjimi cenami po devalvaciji.

— Zaradi sedanjega stanja cen surovin, ki so višje in še rastejo, zaradi skoraj fiksnih cen jekla, zaradi nelikvidnosti in zaradi ukrepov, ki jih pripravlja zvezni izvršni svet, se bo treba pri delu do konca leta, zlasti pa v 1972. letu opreti na lastne notranje rezerve.

— Za uspehe v poslovanju v prvih devetih mesecih letošnjega leta, ki so doseženi z velikim prizadevanjem celotne delovne skupnosti Železarne, ji delavski svet izreka vse priznanje.

Nato so potrdili interni samoupravni sporazum med slovenskimi železarnami o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, katerega predlog je pripravila posebna mešana komisija predstavnikov vseh treh železarn in jo je imenoval delavski svet združenega podjetja. Hkrati s samoupravnim sporazumom so sprejeli tudi spremembe tistih določil pravilnika o delitvi dohodka in nagrajevanju, ki se nanašajo na določila samoupravnega internega sporazuma. Interni samoupravni sporazum bistveno ne odstopa od samoupravnega sporazuma za grupacijo črne in barvne metalurgije, ki je bil sprejet in je o njem razpravljala kolektiv Železarne.

V nadaljevanju seje so na predlog razpisne komisije izvolili za direktorja sektorja

za ekonomiko mag. Rudija Rozmana, dipl. oec., dosedanjega vodjo plansko analitiškega oddelka.

Nato pa so sprejeli na značajno informacijo o projektu izgradnje hladne valjarne in potrdili stališča ter predloge, ki so jih v zvezi s tem sprejela odbora za poslovno politiko in za osnovna sredstva, ločeno na svojih sejah in skladno s svojimi pristojnostmi. Tako so odobrili odkup licence oziroma KNOW-HOW za proizvodnjo silicijeve elektro pločevine od firme ARMCO in v ta namen že odobrili najetje garancije pri Ljubljanski banki ter spreje-

li sklep o vlaganju sredstev poslovnega sklada v vezani depozit pri Ljubljanski banki.

Pred zaključkom seje so med tekočimi zadevami dali soglasje, da železarski izobraževalni center ustanovi šolo za specializirane poklice metalurških delavcev, imenovali so predstavnika v svet šole osnovne šole Prežihov Voranc, izvolili delegate za skupščino gospodarske zbornice SRS in vzeli na znanje zahvalo centra za raziskavo javnega mnenja pri republiškem svetu zveze sindikatov Slovenije, ob zaključku ankete o samoupravnih odnosih, ki je bila izvedena v Železarni.

2. seja komisije za proizvodnjo v valjarni Bela

V petek, 2. oktobra, je bila v prostorih valjarne Bela 2. seja komisije za proizvodnjo pri svetu delovne enote valjarne Bela. Poleg članov komisije je bil na seji tudi šef delovne enote inž. Perne. Najprej so zelo izčrpno analizirali izpolnjevanje sklepov prve redne seje, za tem pa je šef delovne enote inž. Perne članom komisije posredoval problematiko za mesec september. Proizvodna problematika je bila posredovana tako, da so člani komisije dobili na vpogled podatke za vsak oddelek valjarne posebej o doseženi proizvodnji, odpravi izdelkov, o zastojih itd. Šef delovne enote je nato posredoval še podatke o formiranju osebnih dohodkov, ki so bili doseženi na osnovi novega cenika, ki je začel veljati v maju. Podatki o osebnih dohodkih so bili posredovani za mesece maj, junij,

julij in avgust. Sledila je obrazložitev plana za oktober. Ugotovili so, da je plan na blumingu dosegljiv, zaostanek imajo samo še slabi za valjarno 2400, ker je bilo premalo očiščenega in odpravljenega materiala. Tudi valjarna žice bi plan za oktober v višini 9200 ton lahko dosegla, v kolikor ne bo večjih zastojev. Dosegljivi so tudi proizvodni načrti v valjarni profilov in pri izdelavi hladno oblikovanih profilov.

Daljša časa so se v razpravi zadržali pri adjustaži bluminga. Delovodje so opozorili na dosledno izpolnjevanje nalog, posebna strokovna komisija bo pregledala opravljeno delo delovodij do konca leta. Delovodje imajo potrebne zahtevke, tako da morajo posamezne dneve dosegati določene rezultate. Kot olajševalne okoliščine bo komisija upoštevala veliko fluktuacijo, neizkušenost itd. Delovodja mora pravilno razporejati delavce, tako da bo možna oskrba obratov z vložkom, predvsem na Javorniku, valjarni žice, valjarni 2400. Čeprav rezultati še niso dokončni, se že kaže izboljšanje. Komisija je sprejela sedem sklepov. Vodstvu delovne enote vzdrževanja bodo poslali dopis v zvezi z okvarami motorjev. Komisija ni imela pripomb k doseženim rezultatom v septembru, razen glede zastojev, ki jih bo treba zmanjšati. V posebnem sklepu se komisija zavzema za bolj enakomerno pripravo dela na blumingu in štedlu. Člani komisije se tudi strinjajo s preverjanjem strokovnosti delovodij, toda s poudarkom, da je treba dosledno upoštevati olajševalne okoliščine. Naloga bluminga v oktobru in novembru je, da zmanjša zalogo v skladišču hladnega vložka. Potreben je tudi medsebojen dogovor glede koriščenja kamiona, ki prevaža blume za valjarno žice.

kombija za prevoz vzdrževalcev na delo, izdelavo normalno tirnega voza za vzdrževanje razsvetljave na območju aglomeracije, nabavo generalno popravljenega motorja za super univerzalni bager SB-100, nabavo dveh namiznih vrtnih strojev za potrebe transporta, nabavo ogrevne naprave za adjustažo bluming-štekel na Javorniku, nabavo lamelnega grelca za žičarno in nabavo 180-litrškega hladilnika za potrebe socialno zdravstvene službe. Obravnavali so tudi urgenco žičarne glede projekta razsvetljave in popravila pocinkovalne proge in po informaciji tehničnega direktorja ugotovili, da je projekt razsvetljave v obdelavi, prav tako pa tudi projekt popravila pocinkovalne proge.

3. seja odbora za osnovna sredstva

Predsednik odbora za osnovna sredstva inž. Jaka Soklič je sklical 3. sejo odbora v četrtek, 28. oktobra 1971 in predlagal za dnevni red razpravo o projektu hladne valjarne in reševanje tekočih zadev.

S predloženim investicijskim projektom hladne valjarne so se strinjali, menili pa so, da je treba pri glavnem projektu predvideti takšen razpored agregatov, da je možna nadaljnja razširitev predvsem za proizvodnjo dinamov, nerjavne in orijentirane trafo pločevine. Takšna nadaljnja razširitev pa ne bi smela vplivati na notranji transport in ne bi smela povzročiti prestavljanja takrat obstoječih agregatov. Sklenili so tudi, da je treba ob tej priložnosti rešiti vprašanje garderob kompleksno za vso valjarno Bela.

V nadaljevanju seje so obravnavali nekaj predlogov za nabavo novih osnovnih sredstev in so na podlagi projektov odobrili: nabavo avto-

15. seja odbora za plan in finance

Pred skupno sejo odbora za poslovno politiko, odbora za dohodek in nagrajevanje ter odbora za plan in finance sklical kratko sejo odbora z namenom, da obravnavajo proizvodne uspehe v II. dekadi oktobra.

Iz poročila, ki ga je podal direktor za proizvodnjo, so ugotovili, da je bila proizvodnja v II. dekadi zadovoljiva in znatno boljša kot v I. dekadi, saj je bila skupna proizvodnja dosežena 101,9 %, blagovna proizvodnja 101,6 % in odprava 93,4 %. Zaradi ob-

jektivnih težav so bili tokrat slabši proizvodni uspehi le v valjarni 2400 in v jeklovleku.

Predvidevali so, da bo proizvodnja v oktobru zadovoljiva, saj pričakujejo skoraj 30.000 ton blagovne proizvodnje, kar pa bo doseženi po- prečni prodajni ceni prineslo 100 milijonov realizacije.

Skupna seja odborov: za poslovno politiko, plan in finance, dohodek in nagrajevanje

Predsednik odbora za poslovno politiko inž. Vito Gričar je sklical skupno sejo odbora za poslovno politiko, odbora za plan in finance ter odbora za dohodek in nagrajevanje v petek, 29. oktobra 1971 z eno samo točko dnevnega reda: razprava o 9 mesečnem poslovnem poročilu.

Poslovno poročilo za devet mesecev letošnjega leta, ki so ga člani dobili pred sejo, je na seji točkal direktor finančno računovodskega sektorja. Po razpravi o poslovnem poročilu so ugotovili, da so ekonomski in finančni pokazatelji za prvih devet mesecev letošnjega leta zelo ugodni. Proizvodni rezultati pa so pod planiranimi nalogami, čeprav so boljši od lanskih za isto obdobje. Menili so, da bo treba proizvodne rezultate v zadnjem kvartalu izboljšati. Kljub temu, da so fi-

nančni rezultati ugodni, pa so ugotovili, da so se v primerjavi s prvim polletjem precej zmanjšali, predvsem zato, ker so se zvišale cene surovinam, medtem ko so naše prodajne cene ostale na isti ravni. Sklenili so, da se bo treba v bodoče bolj potruditi pri izpolnjevanju plana, zlasti pa bo treba bolj dosledno izvajati akcijski program in boljše izkoristiti koledarski čas. Sklenili so še, da bodo s temi stališči poslovno poročilo posredovali delavskemu svetu Železarne.

5. seja odbora za poslovno politiko

Po skupni seji odbora za poslovno politiko, odbora za dohodek in nagrajevanje ter odbora za plan in finance, je odbor za poslovno politiko nadaljeval sejo in v tem nadaljevanju obravnaval predlog za odkup licence oziroma KNOW-HOW za proizvodnjo silicijeve elektro pločevine (trafo in dinamo), o možnostih za nabavo brazilske rude in tekoče zadeve.

S predlogom za odkup licence oziroma KNOW-HOW za proizvodnjo silicijeve pločevine pri firmi ARMCO iz ZDA so se strinjali in sklenili, da bodo predlagali delavskemu svetu Železarne, da odkup odobri, ker je to veliko bolj gospodarno kot pa da bi proizvodnjo te pločevine sami razvijali doma, firma ARMCO pa je svetovno znana firma za proizvodnjo jekel.

Vzeli so na znanje pojasnilo glavnega direktorja Železarne o možnostih za nabavo 10–20.000 ton brazilske rude za poizkušnjo in se s predlogom direktorja strinjali, da se ta ruda nabavi preko ustreznih zunanjih posrednikov. Poizkusi z brazilsko rudo so nujni, ker je ljubljanska ruda, ki jo sedaj uporabljajo za vložek v plavžih bistveno slabša od brazilske in pričakujejo, da bodo glede na naše majhne plavže z brazilsko rudo dosegli znatno boljše rezultate proizvodnje in ekonomičnosti.

Nato je odbor odobril še en odpis razlike, ki je nastal pri uvozu starega železa zaradi carinjenja posameznih pošilk, ki pa se je razlikovala od končne pravilne fakture.

Železarski globus

ITALIJA — V največji italijanski železarni Taranto je letos junija pričela obratovati nova naprava za kontinuirano vlivanje bram. Dobavilo jo je zahodnonemško podjetje DEMAG in je med največjimi v Evropi. Raztaljeno jeklo iz 300 tonskega LD-konvertorja, bo na tej napravi odlito v brame široke 1,5 do 2 m in debele 140–300 mm. Proizvodna zmogljivost te naprave bo 1,2 milij. ton letno.

LR KITAJSKA — Ta država je uvozila leta 1965 640.000 ton različnih železarskih proizvodov. Leta 1970 pa je ta

uvoz narastel že na 2,1 milij. ton. Največji izvoznik na Kitajsko so bile leta 1970 japonske železarne in sicer z 1,53 milij. tonami ali 73 % celotnega uvoza. Druga je bila Zahodna Nemčija z 266.000 tonami oziroma 12,7 %.

SLONOKOŠČENA OBALA — Dve japonski železarski družbi bosta skupaj z neko družbo iz ZDA financirali izkoriščanje železove rude v tej afriški državi. Računajo tudi na gradnjo naprave za proizvodnjo peletov iz te rude. Njena letna zmogljivost bo 10 milij. ton.

Sestanki delovnih skupin

15. 10. — KADROVSKI — BAHUN — GASILCI — Sprejetih je bilo 16 sklepov, ki se v glavnem nanašajo na varstveno spremstvo v Železarni, ter na uporabo zaščitnih sredstev in izpolnjevanje predpisov glede požarne varnosti skladno z odločbo SOB Jesenice ter razne druge probleme, ki nastajajo pri delu poklicne gasilske in reševalne enote.

27. 10. — GRADBENO VZDRŽEVANJE — KLEPARJI — TRAVNIK — Na dnevnem redu je bilo poročilo o večjih že opravljenih delih. Omenjali so tudi naloge, ki jih bo treba še opraviti. K predlogu sprememb pravilnika o urejanju stanovanjskih vprašanj niso imeli pripomb. Nadalje ugotavljajo, da v kleparni za beneficirano delovno dobo prideta v poštev dve delovni mesti. Tudi k poročilu o poškodbah niso imeli pripomb, pač pa so razpravljali o uvedbi posebnih ukrepov za varstvo pri delu pri remontu plavžev. Govorili so tudi o predlogih za zasedbo delovnega mesta skupinovodje. Ker se niso mogli odločiti, predlagajo obratovodstvu, da zadevo uredi oziroma razpiše prosto delovno mesto.

28. 10. STRUGARNA VALJEV — DOLENC — STRUGARNA JAVORNIK — Analizo proizvodnih stroškov med planirano in dejansko ceno so prisotni vzeli na znanje. Precej pozornosti so posvetili problematiki norm. Ugotavljajo, da so norme nad 15 % težko dosegljive oziroma je presežek skoraj nemogoč, ker so norme zelo tesne. Vzporedno z normami so obravnavali tudi vprašanje cen, ki so v nenehnem porastu. Dalj časa so se zadržali tudi pri predlogu sprememb pravilnika o urejanju stanovanjskih zadev delavcev iz Železarne. S točkovnim seznamom so se strinjali, le tovariš Beguš je imel pripombo glede načina zbiranja potrebnih točk, kjer pa lahko pride do precejšnjih razlik pri delavcih zaposlenih v tovarni in sicer med domačimi delavci in delavci iz drugih krajev in republik. Zanima jih tudi kako je s prihrankom na varilnem prašku, ki ga pošiljajo v elektrooddelek. Kvaliteto čaja je treba izboljšati.

29. 10. — RTA — DOLANC — VMR — Časi motenj na regulaciji in registraciji so v septembru nekoliko višji kot v avgustu, z boljšim vzdrževanjem in pravočasnimi ukrepi jih je treba še zmanjšati. Nadalje menijo, da so spremembe v sistemu nagrajevanja potrebne, vendar bi lahko zgrešile svoj namen, če ne bodo pravilno in dosledno postavljene kriteriji za ocenjevanje. V delovni skupini nimajo takih delovnih mest, ki bi prišla v poštev za beneficirano delovno dobo. Delovno disciplino bo treba še izboljšati, zlasti glede pravočasnega prihajanja na delovno mesto.

27. 10. — JAVORNIK I — MARKELJ — LAHKA PROGA — Vodja delovne skupine je prisotnim posredoval informacijo obratovodstva o izpolnjevanju proizvodnih nalog v septembru. Seznanil jih je tudi s planom za oktober. Imeli so pripombe in sicer: za nekatere dimenzije je treba zagotoviti pravočasno vložek, da ni treba prestavljati na druge dimenzije, da se tako izognejo večjim zastojem. Vprašujejo tudi glede premestitve na drugo delovno mesto v primeru, če je nekdo upokojen in delavec, ki ga zamenja ne dobi odločbe, saj vse tako kaže, da proga še ne bo ukinjena. Zatem je šef delovne enote posredoval problematiko valjarne Bela. Precej kritičnih pripomb je bilo glede toplega obroka. Količine so premajhne, hrana pa včasih tudi premalo topla.

24. 10. — VALJARNA ŽICE — JUSTIN — Plan je bil dosežen le s 85,8 % in sicer zaradi okvare elektromotorjev na progi 320 Ø in ne toliko zaradi dela valjavcev. Stanje na dnini se je izboljšalo, še boljši rezultati pa se kažejo v oktobru. Z dobitom — izplenom — se niso povsem zadovoljni, zlasti velja to za patentirano žico. Zato so o tem tudi največ razpravljali. Pospešiti je treba gradnjo kabine za snemalno napravo. Dostava čaja še vedno ni urejena, kakovost čaja pa tudi ne ustreza. Z osebno ali tehnično zaščito je treba zaščititi prevzemalca vložka pred preprihom.

14. 10. — VALJARNA ŽICE — DOLŽAN — S proizvodnjo v septembru so zadovoljni, približali pa so se tudi dovoljeni meji valjarskih zastojev. Po drugi strani pa ne morejo biti zadovoljni z dobitom, ki je sicer nekoliko boljši, ni pa še v planiranih mejah. Razpravljali so še o organizaciji

tedenskih remontov in o bolj organiziranem odpravljanju zastojev. Nekateri delavci se pritožujejo, da nimajo valjarskega orodja in da nanj čakajo že več kot leto dni.

26. 10. — VALJARNA ŽICE — GROHAR — Na sestanku so pregledali informacijo o septembrski proizvodnji. Plan je bil dosežen le s 85,6 % in to zaradi večjih okvar dveh elektro motorjev na progi 320 Ø. Beseda je tekla tudi o valjarskih zastojih, ki so bili na njihovi izmeni večji kot normalno in kaj naj bi storili še, da bi se zastoji gibali v planiranih mejah ob normalnih pogojih dela. Delavcev občutno primanjkuje, zato zaposleni ne morejo opraviti vseh nalog, zastoji pa so v porastu. V zaostanku so tudi pri koriščenju dopustov. Nujno bo treba dobiti ustrezno število delavcev.

27. 10. — VALJARNA BELA — PODLIPNIK — BLUMING — ŠTEKEL — Pri analizi dela za september so valjanci kritično ocenili penalizacijo na doseženo dobit pri ingotih. Valjavci: Koselj, Noč in Dugar trdijo, da so bili krivično in protizakonito penalizirani. Bilanco je treba iskati v kanalu bluminga, v pravilniku za penalizacijo pa ni zajeta izguba materiala, ki je odpadki pri valjanju zaradi slabe kvalitete. Strokovni delavci iz OTK in RO naj si stanje ogledajo. Zadevo je treba čimprej urediti. Želijo odgovor na vprašanje zakaj v oddelku bluming štekel ni kontrolorja OTK. Menijo, da je naloga kontrole kvalitete v preprečevanju slabega dela ne pa samo evidentiranje, ko je že prepozno.

18. 10. — VALJARNA BELA — JORDAN — BLUMING ŠTEKEL — Pregledali so dosežene rezultate v septembru. Proizvodnja je bila večja, zastojev pa je bilo manj. Problem predstavlja dobit pri Ø 135. Zaradi neustrezne materialne bilance so bili penalizirani. Kje se izgubi material? Znano je, da odpada z ingota v kanal več materiala kot bi ga lahko, ta manjko pa je smatran kot valjarska napaka! Ne strinjajo se z načinom penaliziranja in menijo, da je nepravilen. K problematiki rezalcev in žerjavovodij, ki so jo obravnavali na prejšnjem sestanku ni bilo posebnega odmeva, vendar znova poudarjajo, da je treba zadevo čimprej rešiti. Žerjavovodje na kleščnih žerjavih predlagajo zaščitne hlače, ker imajo nekateri izmed njih zaradi klime naprave že posledice. Pripombe so imeli tudi zaradi odvoza odpadnega materiala iz striper hale.

22. 10. — JAVORNIK I — BRIŠAR — TEHTNICA — Obrazložena je bila informacija obratovodstva. Pripomb ni bilo. Razpravljali so o disciplini v obratu in med drugim poudarili, da če bodo napravili več se bo tudi več poznalo v izplačilni kuverti. Skupina je bila zainteresirana tudi za posredovano problematiko valjarne Bela. Tudi k tej problematiki niso imeli bistvenih pripomb.

28. 10. — JAVORNIK I — MEŽNARC — LAHKA PROGA — Na sestanku so se pogovarjali samo o uporabi zaščitnih sredstev. Člani delovne skupine so bili opozorjeni na to, da je treba zaščitna sredstva uporabljati do konca dne. Prav tako ni dovoljeno, da bi zadnje pol ure prihajali na delovno mesto v svojih čevljih in obleki, temveč v visokih coklah s kapicami ter v delovni obleki. Vodja delovne skupine je valjavce opozoril, da na predprogi uporabljajo zaščitna sredstva, kar velja tudi za vozače cagljev. Pri menjavi proge je treba poleg že omenjenih zaščitnih visokih cokel in delovne obleke uporabiti tudi zaščitno čelado. Delavci, ki se vozijo z avtobusi pravijo, da tisti, ki delajo začnejo pol ure pred koncem izmene ne morejo dobiti več avtobusa, da jih odpelje z dela.

22. 10. — ELEKTRO IN TOPLOTNA ENERGIJA — KOKALJ — ETE — Glede discipline so bili prisotni mnjenja, da ta še vedno ni na ustreznih ravni in da ji bo treba posvetiti več pozornosti. Z novim pravilnikom o urejanju stanovanjskih vprašanj delavcev Železarne so se strinjali in niso imeli pripomb. Več pripomb pa so imeli pri obravnavanju novega sistema nagrajevanja. Skrbijo jih predvsem objektivnost ocenjevanja, ker jim je dobro znano kako težko je biti objektivni. Postavljeno je bilo tudi vprašanje kakšen bo pavšalni nedeljski dodatek? Ali bo dodatek dežurnega tovarne ob nedeljah isti kot za delavce. Menijo, da bi moral nedeljski dodatek ostati procentualno tak kakor je ostal nočni. Vodja delovne skupine

je še opozoril strojnike parnih kotlov na racionalnejše kurjenje z mazutom.

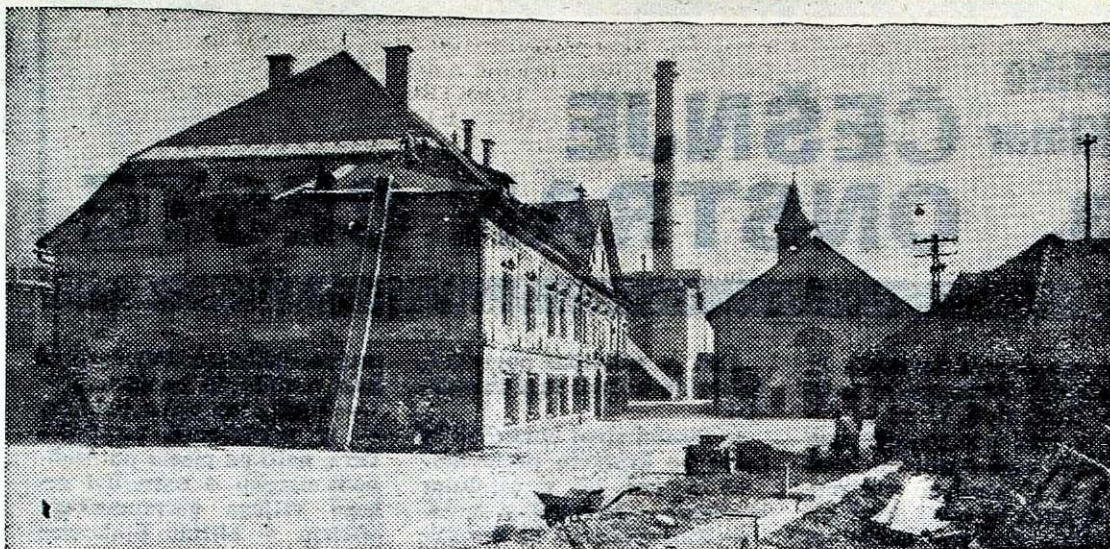
26. 10. — ELEKTRO IN TOPLOTNA ENERGIJA — ŽAGAR — ETE — Več pripomb so imeli k pravilniku o nagrajevanju in sicer v tem, da nagrajevanje in objektivnost ne postane privilegij nekaterih delavcev. Niso se strinjali s predlogom o pavšalnem znesku za nedeljsko delo, ker bodo itak vsi poleg zabavnih prireditev, popustov na vožnjah še ločeni od družine in tudi prikrajšani denarno. Dobro je treba premisliti in ugotoviti, kako nagrajujejo drugod oziroma vrednotijo nedeljsko delo. Predlagajo tudi, naj bi v podjetju vsi delali samo dva meseca po sistemu 4 + 1 pa bo ta problem o nedeljskem nagrajevanju takoj rešen. K pravilniku o urejanju stanovanjskih vprašanj delavcev v Železarni niso imeli pripomb. Ugotavljajo, da razen v nekaterih izjemnih primerih disciplina v obratu ni kritična.

22. 10. — HVŽ — URŠIČ — ŽARILNICA — K pravilniku o urejanju stanovanjskih vprašanj delavcev niso imeli bistvenih pripomb. Pri dodeljevanju stanovanj je treba dosledno upoštevati pravilnik in vrstni red na prioritetni listi. Tovariš Kenda vprašuje, če so delavci, ki stanujejo v drugem kraju izven Jesenic drugačni člani kolektiva in nimajo nobenih možnosti za pridobitev stanovanja. Predlagajo, naj bi v hladni valjarni v prihodnje ozke trakove tračno vezali le po dva svitka skupaj in z močnejšo žico kot doslej. Žerjavovodja zvonastih peči predlaga, naj bi še pred zimo zasteklili okna na kabini žerjava. Pogovorili so se tudi o pomenu čistih kotlov za VAC žico in bi za te namene morali uporabljati najboljše kotle.

21. 10. — ELEKTROJEKLARNA — PANIČ — Vodja delovne skupine je prisotne seznanil z akcijskim programom. S predlaganim programom so se strinjali, vendar s pripombo naj tudi odgovorne službe storijo vse za nemoteno obratovanje. Navedli so nekaj primerov: pogoste okvare na žerjavih, elektro in mehanske okvare na pečeh, pomanjkanje vložka itd. Da bi izpolnili planske naloge v oktobru je treba izdelati po devet šarž. Največ pripomb k izpolnjevanju planskih nalog so imeli zaradi pomanjkanja delavcev. To že ogroža normalno delo, čakanje na vložek, redukcija električnega toka, lomi elektrod zaradi neustreznega vložka, kar vse vpliva na izpolnjevanje proizvodnih nalog. Razpravljali so tudi o spremembah in dopolnitvah sistema nagrajevanja. Pripombe se v glavnem nanašajo na objektivno ocenjevanje. Še pred sprejetjem tega pravilnika je treba popraviti grupe na 50-tonskem žerjavu in talilniškim pomočnikom.

Odlični naše jeklolivarne za ladjedelnštvo

Popravilo strehe na stavbi tehničnega muzeja na Stari Savi

3. seja sveta DE valjarne Javornik

Tretja seja sveta delovne enote valjarne Javornik je bila 26. oktobra v sejni sobi upravne stavbe na Javorniku. Na seji je bilo prisotnih 12 članov sveta DE, šef valjarn Javornik tovariš Odlasek ter obratodja obeh obratov. Po pregledu izpolnjevanja sklepov zadnje seje so dalj časa obravnavali proizvodno problematiko jeklovleka.

Beseda je tekla o predlogu za spremembe normativa na vlečni liniji Schumag. Predvidevajo, da bi na omenjeni liniji uvedli obratovanje na štiri izmene in tako povečali proizvodnjo od sedanjih 400 na 500 ton. Vzporedno pa naj bi zmanjšali normativ stare vlečne klopi, tako da v skupnem normativu ne bi bile potrebne spremembe. Obratovodja jeklovleka tovariš Brun je posredoval podatke o proizvodnji Schumaga, ki obratuje že poldrugo leto, vendar še vedno nimajo na razpolago rezervnih delov in je zato obratovanje ter vzdrževanje stroja oteženo. Rezervni deli so že plačani, vendar jih še nimajo. Podoben položaj je tudi z votlicami, ki so v konsignacijskem skladišču v Beogradu, v jeklovleku pa jih nujno potrebujejo za izdelavo kakovostnega materiala. Problematična je tudi utesnje-

nost delovnega prostora za skladiščenje vložka. Z uvedbo obratovanja po sistemu 4 + 1, pa bi bil problem utesnjenosti še večji. Tudi vprašanje norm še ni urejeno, vse to pa je treba urediti pred uvedbo štiriizmenskega obratovanja. Jeklovlek spada glede vzdrževanja k valjarni Bela, stanje pa je, kot je povedal tovariš Brun, porazno. To je najbolj razvidno iz podatkov o zastojih. Specialna stroja Förster in Schumag lahko popravlja samo elektrotehnik in bi morali ob uvedbi četrte izmene razmisliti tudi o vzdrževanju stroja. Tovariš Brun meni, da je treba najprej zagotoviti normalne pogoje za obratovanje na tri izmene in šele potem lahko opravimo prehod na novi sistem.

Predsednik sveta DE tovariš Finžgar meni, da naj organizatorji proizvodnje ure-

dijo vse potrebno za odpravo naštetih problemov v zvezi z uvedbo četrte izmene. Tudi tovariš Malej je v razpravi posredoval nekaj podatkov, ki se nanašajo na uvedbo štiriizmenskega obratovanja. Podatki se nanašajo na plačevanje pribitka za nedeljsko in nočno delo. Ob koncu razprave so glasovali o povečanju normativa in predlog tudi sprejeli, vendar pod pogojem, da je treba nabaviti rezervne dele, urediti vzdrževanje strojev ter dovoz vložka iz lužilnice. Poleg tega je treba pripraviti tudi prostor za vložek in doseči, da se bo operativni program izvajal po planu.

V predzadnji točki dnevnega reda je tovariš Odlasek posredoval devetmesečno poročilo o proizvodnji valjarn. Podatki so se nanašali na proizvodnost, dobit, storilnost, na realizacijo naročil, kadrovsko problematiko, nagrajevanje, tid. V razpravi so poleg predsednika sveta DE in šefa DE tovariš Odlasek sodelovali še tovariš Malej, Krajnik, Lavtižar in Lakotova. Tudi prispevek obratovodja jeklovleka tovariša Bruna je bil v tem delu razprave zelo obširen. Posredoval je vrsto podatkov, ki se nanašajo na izpolnjevanje proizvodnega načrta v jeklovleku in omenjal tudi vzroke, ki vplivajo na izpolnjevanje plana. Zlasti je opozoril na vzdrževanje, na zastoje ter na neustrezno delovno silo. Dobili so tudi nekaj žensk s štirimi razredi osnovne šole, vendar jih ne morejo priučevati na odgovornih delovnih mestih, zato predlaga večjo pozornost pri samem sprejemanju delavcev. O problemih, ki jih je tovariš Brun navedel v svoji razpravi, naj bi razpravljali tudi v pristojnih službah. Nekaj misli je k razpravi tovariša Bruna dodal še predsednik sveta DE tovariš Finžgar in predlagal naj bi se o problemih vzdrževanja v jeklovleku pogovorili šef DE valjarn, šef vzdrževanja ter obratovodja jeklovleka tovariš Brun. Istočasno naj bi se pogovorili o nadaljnjem medsebojnem sodelovanju. Na prihodnji seji pa naj bi poročali o tem kakšni rezultati so bili doseženi.

3. seja sveta DE predelovalnih obratov

Predsednik sveta DE predelovalnih obratov tovariš Globočnik nam je posredoval gradivo 3. seje sveta DE predelovalnih obratov. Člani sveta DE so poslušali poročila o delu komisije za proizvodnjo, komisije za nagrajevanje in komisije za novatorstvo. Posredovano je bilo tudi poročilo o spremembah normativa v žebljarni. Tovariš Sodja je obširneje govoril o doseženih proizvodnih rezultatih v juliju in avgustu, v razpravi pa so poleg šefa delovne enote sodelovali še inž. Mesarič, inž. Komelj in tovariš Sodja. Na seji je bil prisoten tudi inž. Karba, direktor proizvodnje, ki je v svoji razpravi obravnaval probleme celotne železarnice. Povedal je, da so pomnjanje delavcev v žičarni poizkušali reševati z odredjanjem mlajših delavcev, z namenom, da bi jih priučili. Vendar je doba za priučevanje razmeroma dolga. Inž. Karba je tudi ugotovil, da

se stanje izboljšuje in vedno več delavcev je, ki se zanimajo za delo v železarni. Žal pa ni dovolj prostora v samskih domovih. Inž. Karba je obravnaval tudi vprašanje kupcev in povedal, da bomo nekatere materiale težje prodali in da bodo zahteve kupcev vedno večje. Zato bomo morali biti pri svojem delu bolj solidni tako v pogledu kvalitete kot dobavnih rokov. Zadržal se je tudi pri nelikvidnosti, ob koncu pa načel vprašanje oskrbe z žico, ki ga bo treba reševati z nadurnim delom.

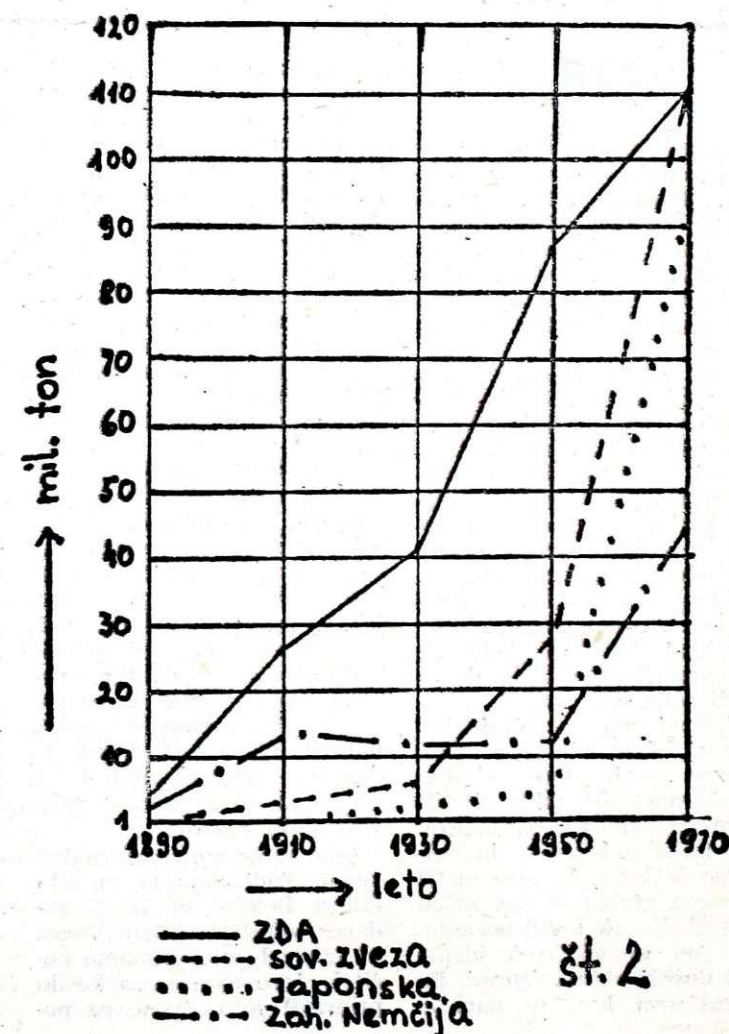
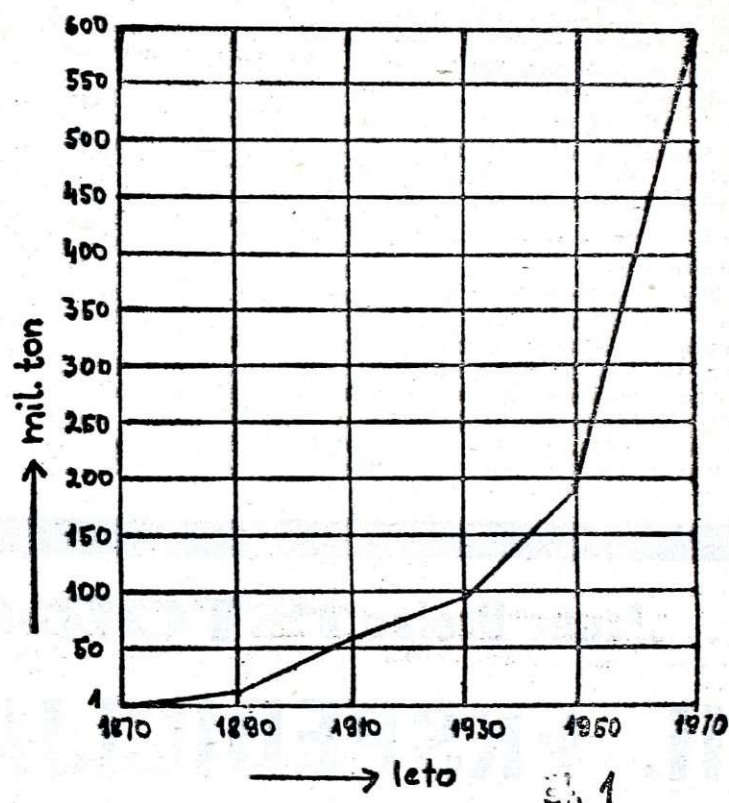
Inž. Prešeren je posredoval poročilo o delu komisije za novatorstvo in racionalizacijo. Iz njegovega poročila je razvidno, da je imela komisija drugo sejo, na kateri so obravnavali dva predloga.

V nadaljevanju seje so razpravljali o proizvodni problematiki vseh obratov. Dalj časa so se zadržali tudi pri nagrajevanju zaposlenih,

100 let proizvodnje surovega jekla

Diagram številka 1 prikazuje svetovno proizvodnjo surovega jekla od leta 1870 naprej. Iz njega je razvidno, da se je proizvodnja v obdobju 1910–1930 in 1930–1950 obakrat podvojila. V zadnjih dvajsetih letih pa se je proizvodnja surovega jekla kar potrojila. Pri tem ima brez dvoma največjo zaslugo iznajdba kisikovih konvertorjev, ki so omogočili izredno povečanje proizvodnje v obdobju po drugi svetovni vojni.

Iz diagrama številka 2 pa vidimo rast proizvodnje surovega jekla štirih železarskih velesil od leta 1890 dalje. Diagram kaže sorazmerno konstantno večanje proizvodnje surovega jekla v ZDA. Sovjetska zveza se je v zadnjih letih močno približala železarnam v ZDA, medtem ko je pokazala najbolj močan vzpon po letu 1950 Japonska. Njen izreden dvig proizvodnje v zadnjih dveh desetletjih gre izključno na račun kisikovih konvertorjev. Zahodna Nemčija oziroma pred drugo svetovno vojno Nemčija, ni v obdobju 1910–1950 dejansko dosegla nobenega povečanja proizvodnje surovega jekla. Šele po letu 1950 je tudi tam proizvodnja precej hitro naraščala. Vendar je diagram znatno manj strm kot pri Sovjetski zvezi in Japonski ter skoraj vzporeden z ZDA.

— Zanimivo! — je dejal. — Preberi! Morda bo zanimalo tudi tebe in še koga drugega. Samo pazi, da ga boš izročila samo tistim, ki jim zaupaš...

Tako se je začelo. Anda je Poročevalca prebrala.

— Si prebrala? — je vprašal čez nekaj dni.

— Sem, — je rekla.

— In?

Ne bi mu odgovorila, da ga ni poznala. Aleš je bil zaveden Slovenec.

— Veš, da sovražim fašizem. Preveč sem ga okusila, — je zašepetala.

— Vem, — je rekel Aleš zamišljeno. Poznal je njeno življenje.

— Če boš dobil še kaj takega, mi boš dal? — je vprašala.

Aleš ni takoj odgovoril. Tehtal je, ali naj ji takoj pove, zakaj jo je nagovoril in kaj bi od nje rad.

— Morda bom še dobil, — je odgovoril čez čas.

— In mi boš dal?

— Smem popoldan obiskati tebe in Vera, — je rekel, namesto da bi odgovoril.

— Pridi, — je rekla.

In prišel je.

Zaklenili so vrata in se šepetaje pogovarjali, kakor da bi stene imele ušesa. Strmeli sta, ko jima je Aleš govoril o osvobodilnem gibanju. Vedeli sta, da so se nekateri umaknili v gozdove, ker so jih Nemci hoteli aretirati. Ni

sta pa slutili, da so ti pobegi v zvezi s širokim podtalnim in dobro organiziranim gibanjem, ki je zajelo vso Slovenijo. Bili sta resnično navdušeni. Občudovali sta Aleša, ki je bil v teh stvareh tako dobro poučen. V njegovih nebesno modrih očeh je gorelo navdušenje. Njegove besede so izžarevale vero v zmago. In te besede so jima tako dobro dele, saj jih je govoril, kakor bi jih jima pobiral iz srca. Tudi onidve sta verovali v zmago in svobodo. Ta vera se ni niti za hip omajala, ko so zasedli Jesenice Italijani, in živela je v njunih srcih tudi potem, ko so Italijani odšli in so prišli Nemci. Gorela je v njihju kakor droben plamenček, ki pa je bil prešibak, da bi se osamljen, kakor se jima je zdel, razplamtel. Ljudje so pod Nemci postali tako nezaupljivi. Zaprli so se vase, kakor da bi se bali drug drugega. Celo stari prijatelji si niso zaupali in si povedali vsega, kar so mislili, odkar so maja začeli Nemci množično zapirati. Pogovori so postajali prisiljeni. V njih ni bilo več tiste toplote, ki daje pogovorom zaupljivost in iskrenost in ki jih dela prijetne in lepe. Ljudje so se zdeli samo še govoreči avtomati, odkar sta v pogovorih ugasnili zaupljivost in iskrenost. Govorili so brezpomembne vsakdanje reči in skrivali

Miha Klinar ČEŠNJE 3. ONSTRAN CESTE

vase vsa čustva in misli, ki bi jih utegnile napraviti sumljive. Tudi tisti, ki so še čuvali v sebi plamenček vere v zmago nad nasiljem. Zato je Andi in Veri po teh mesecih, ki so se zdeli dolgi kakor leta, pogovor z Alešem tako prijal. Bolj od navdušenja jima je prijala njegova zaupljivost in iskrenost. In če se ju je lotevalo navdušenje za stvari, o katerih jima je pripovedoval, se ju je prav zaradi globoke zaupljivosti in iskrenosti, ki so jo izžarevale besede. Plamenčka njune vere v zmago nad nasiljem sta se pridružila plamenu, o katerem je Aleš pripovedoval in ne bilo bi mu več treba vprašati, če bi hoteli sodelovati v osvobodilnem gibanju.

— Bi, — sta odgovorili.

— Seveda bi, — je povzela Anda...

— Bi, toda kako? — je vprašala Vera.

Aleš je nekoliko pomolčal, kakor da bi tudi sam razmišljal.

— Pisalni stroj imata? — je rekel po kratkem premolku.

— In kaj bi s pisalnim strojem? — je vprašala Anda.

— Razmnoževali bi Poročevalca. Tipkali bi matrice...

— Prav radi, — sta rekli...

Tako je bilo prav tiste dni, ko so Nemci na Jesenicah izseljevali; izselili so tudi njegovega brata z družino. Od tedaj sta zdaj tipkali že svojo četrto številko Slovenskega poročevalca. Anda je pravkar šepetaje narekovala novice o bojih slovenskih partizanov: »UNICEVANJE ŽIVE SOVRAŽNIKOVE SILE... Podčrtaj!«

Valj je zdrsel nazaj. Vera je podčrtovala naslov.

»Nova vrsta,« je narekovala Anda. »... V Mengšu... v Mengšu podčrtaj!... je bil ustreljen nemški orožnik, ki se je zvečer sprehajal z do-

mačim dekletom brez časti in brez narodnega ponosa...

— Redka so taka dekleta, — je mimogrede pomislila Vera, nato pa pisala po Andinem nareku o ustrelitvi nekega višjega gestapovskega oficirja v bližini Stahovice nad Kamnikom, o partizanskem napadu na nemško orožniško postajo v Moravčah, o napadih na nemške vojaške avtomobile v kamniškem okraju, o izjalovljeni nemški hajki v moravških hribih...

Verini prsti so večje ubirali tipke. Črke so se brez napak vrezavale v matrico. Rahli, komaj slišni ritem udarjajočih črk se je kakor spremljava družil z Andinim šepetajočim narekom.

»O bitki na Jelovici... Jelovici podčrtaj!... smo izvedeli naknadno, da so Nemci izgubili trideset mrtvih in ranjenih. En partizan je padel, drugi je bil ranjen...

Janez Brojan **ISTOR-O-NAL - 7398 m**

III. EKSPEDICIJA V HINDUKUŠ

III.

Zjutraj nas prebudi sonce in prespani zlezemo iz šotorov. Franci, Ciko, Zvone, Janko in jaz se dogovorimo, da gremo pod steno na ogled. Šli smo po strmeh melišču navzgor pod steno. Hodili smo počasi, ker smo vedeli, da na tako višino nismo navajeni. Po dveh urah hoda dosežemo višino 5100 m, kar je za vse razen Francija bil nov višinski rekord. Tudi v glavah čutimo, da je sprememba. Pri spuščanju v bazo je Janku na lepem spodrsnilo in si je pri tem kar precej odrgnil prste na roki. Popoldan smo se točno zmenili za potek dela v naprej. Tako kot vsak dan, tudi danes nismo mogli zaspati, ne da bi vrgli nekajkrat karte.

Zjutraj smo Zvone, Janko, Franci, Peter in jaz vstali okrog petih. Namen smo imeli postaviti tabor I. Po dobrem okrepčilu si naprtamo težke nahrbtnike in odidemo iz baze. Že prvi metri strmega gruča so nas začeli ovirati. Korak je bil počasen, ker na to višino še nismo bili dovolj aklimatizirani. Po nekaj urni hoji se nam je

prilegel tudi krajši počitek. Prekrasen je bil pogled nazaj v dolino in prek nje, koder so se strmo v nebo dvigali Galach Zom, Apolo 11, katerega je krstila španska ekspedicija in najvišji Tirich Mir. Okrog druge ure popoldan smo Zvone, Janko in jaz prispeli do manjšega ravnega dela v grebenu. Odločili smo se, da tu postavimo prvi tabor. Glave so nas močno bolele. Višinomer nam je pokazal višino 5300 m. Hitro smo postavili dva mala višinska šotora, nato pa si skuhamo juhe. Medtem je prispel tudi Peter in nam povedal, da se je moral Franci zaradi hudega glavobola vrniti nazaj v bazo. Srva smo msilili, da bomo današnjo noč prespali tu, ker pa nam je po Walki talki oddajniku doktor sporočil, da je bolje da se vrnemo v bazo, smo tudi tako naredili. Ob pol štirih popoldan smo zapustili tabor I. in se po snegu in grušču spustili nazaj v bazo.

Mišo se ne more prilagoditi višini. Tudi Sandiju ni bilo dobro. Doktor in Iztok sta danes odnesla nekaj stvari na tabor I, mi pa imamo počitek. Joco nam je za kosilo pripravil joto, Zvone pa po-

lento s sirom in špehom. Čeprav sta naredila veliko, nam je vsega zmanjkalo, kajti bilo je tako dobro, da še nikoli. Zvečer se zberemo v šotoru in kramljamo pozno v noč. Ker z Mišom še ni nič bolje, doktor odloči, da gre nekaj sto metrov nižje v dolino. Tako so odšli Mišo, Sandi, Ciko in Franci. Ostali pa smo pripravili vrvi in hrano za na goro.

Zjutraj smo vstali okrog šestih. Danes smo se mislili povzpeti do tabora I, tam prespati in nato nadaljevati pot proti veliki snežni vesini (flanki), pod katero naj bi stal tabor II. Po slabi uri hoda nas ustavi doktorjev klic, naj se vrnemo. Ko pridemo nazaj v bazo zvemo, da je z Mišom slabše. Okrog desete ure odrinemo dr. Valič, Zvone, Janko in jaz za njimi v dolino z vso zdravniško pomočjo in dvema bombama kisika. Joco pa je ostal v bazi za varuha. Po dobrih petih urah dohitimo ostalo četverico, ki se je počasi pomikala niže. Ob pol petih popoldan prispemo v Bando, koder si ob malem potoku med vrbovjem postavimo dva šotora. Med potjo srečamo tudi našega kurirja

Durdana Kan, kateri nas je oskrboval s pošto in jajci. Tudi tokrat je prinesel košarico jajc, za katere je bil specialist Sandi. Zvečer smo hitro pospali. Okrog devete ure Ciko, Franci, Zvone, Janko in jaz odidemo nazaj v bazo. V urah največje vročine si najdemo na ledeniški moreni veliko previsno skalo. Tam si v senci skuhamo tudi nekaj juhe. Ob sedmih zvečer prispemo v bazni tabor, kjer nas je pogostil Joco s svojo specialiteto.

Že naslednji dan smo po dobrem kosilu Zvone, Janko, Joco in jaz naprtali težke nahrbtnike na ramena in jo odrinili v tabor I.

Jutri imamo namen postaviti tabor dve. Okrog šeste ure zvečer smo prispeli na tabor I. Malo smo pojedli, si skuhamo čaj in argo juho, pripravili vso potrebno prtljago za jutri in že nas je objela noč. Zlezli smo v male šotorčke in v toplih vrečah hitro zaspali. Z Zvone-tom sva se zbudila okrog polnoči. Pojedla sva vsak po eno tableto vitergina, spregovorila nekaj besed in znova zaspala. Toda kmalu sem bil zopet buden. Nisem in nisem mogel več zaspati.

Vzel sem tableto za spanje, po kateri pa mi je šlo na bruhanje. V želodcu me je vso noč zvijalo in nisem več zaspal do jutra.

Vstali smo ob šesti uri, počutil sem se zelo slabo. Težki nahrbtniki so nas močno ovirali pri hoji navzgor. Na noge smo si morali navezati dereze, ker je bil sneg trd, na skalah pa ponekod pozel. Na višini 5600 m sem se moral obrniti. Joco je napravil še nekaj posnetkov, nato sva se skupaj vrnila v bazo. Vso kramo in hrano, ki sem jo nosil, sem pustil pribito k steni. Zvone in Janko sta se počutila odlično, zato sta nadaljevala in na višini 5800 m postavila prvi šotor tabora II. To je bilo natanko pod snežno flanko. Zvečer sta se tudi onadva vrnila v bazo.

Nato smo dva dni počivali. Počutil sem se mnogo bolje. Med tem so se vrnili iz doline tudi Mišo, doktor in Sandi. Ciko, Franci, Peter in Sandi so nato odšli opremit tabor II. Postavili so še en šotor, Mišo pa je v zelo kratkem času prišel v tabor I. in nazaj v bazo. Tretji dan smo doktor, Zvone, Janko in jaz popoldne odšli na tabor I. Nahrbtniki so bili zopet zelo težki, kajti mi trije nismo imeli namena nič več priti v bazo. Noč na taboru I. prespimo odlično. Zjutraj nas stopinje vodijo najprej proti taboru dve. Ves čas me je morilo, kaj če se bom moral zopet obrniti. Ne, izgleda da je bilo to zaradi hrane. Počutje je bilo odlič-

Ka da b
slišdarce
co enel v
je zelo ob
mat, tik p
nimslavom
štev lista,
imenja Z
Gorki je
1941 del v
vicio tolik
nu, kor ob
se lindi u
se jv tem
prava no
rasle živo p
vzba skrb
bo z zdr
pragotovo
In d parti
ga avnika,
bi lo učin
pomal. Niko
nec moral
bi ne bi
An je ob
prlai. In k
se japrila p
kakana fil
ko isnejo
lovi ogrom
mas, pokr

Vrstehničr
najle prep

no. halu s
stu, er je
ma. di to
nahrnik in
skal stolp
Jank že z
vrvi, er dru
ne bilo.

Komo
stolnje sle
žišča dru
gledb Sar
ki sračata
ko jhamre
bole, zato
ben stop.
pod borom
bralorecej
so bvečkr

Ka da bi ritem komaj slišni darcev črk ob matrico znel v žalostinko, se je zelo obema. Na prvi matik pod še ne izpisanim slovom in datumom ter številista, sta bili zapisani ime Liza Žvana, zidarja iz Gorici je dne 8. avgusta 1941 del v bojih na Jelovici. Toliko ob tem imenu, or ob besedi ranjen se jendi ustavila misel in se je tem ko je Vera pripravila novo matrico, razrasla živo podoba, ki jo je vzbujala skrb za ranjenca, ki bo iz zdravniške pomoči pravotovo zapisan smrti. In partizani ni nobene-ga župnika, nikogar ni, ki bi la učinkovito ranjencu pomagal. Nikogar ni in ranje-nec moral umreti, četudi bi ne bila smrtna.

Am je ob tej misli pri-prla. In ko jih je priprla, se je prla pred njo podoba kakor na filmskem platnu, ko usnejo luči. Obrisi Jelovice, ogromnega gorskega masiva pokritega s pašniki

in razsežnimi gozdovi, so se vedno bolj približevali, dokler se niso prelili v brezličje goštega smrečja, potem so po-stajale smreke vedno bolj vidne, brezobličje se je raz-blinjalo, debela vitkih in viso-kih jelovških smrek so se raz-mikala in med njimi se je trudno vzpenjala kolona par-tizanov; na zasilnih nosilih, napravljenih iz bukovih vej je ležal mlad človek z bledim obrazom, kakor da ga je že nekoč nekje videla. Tedaj se je kolona nenadoma ustavila. Odložili so nosila in jih po-ložili na mah. Nekdo se je sklonil nad ranjenega, nato pa se zagledal v tovariše. Njegove ustnice so se zgani-le, kakor da bi rekel: Mrtev je.

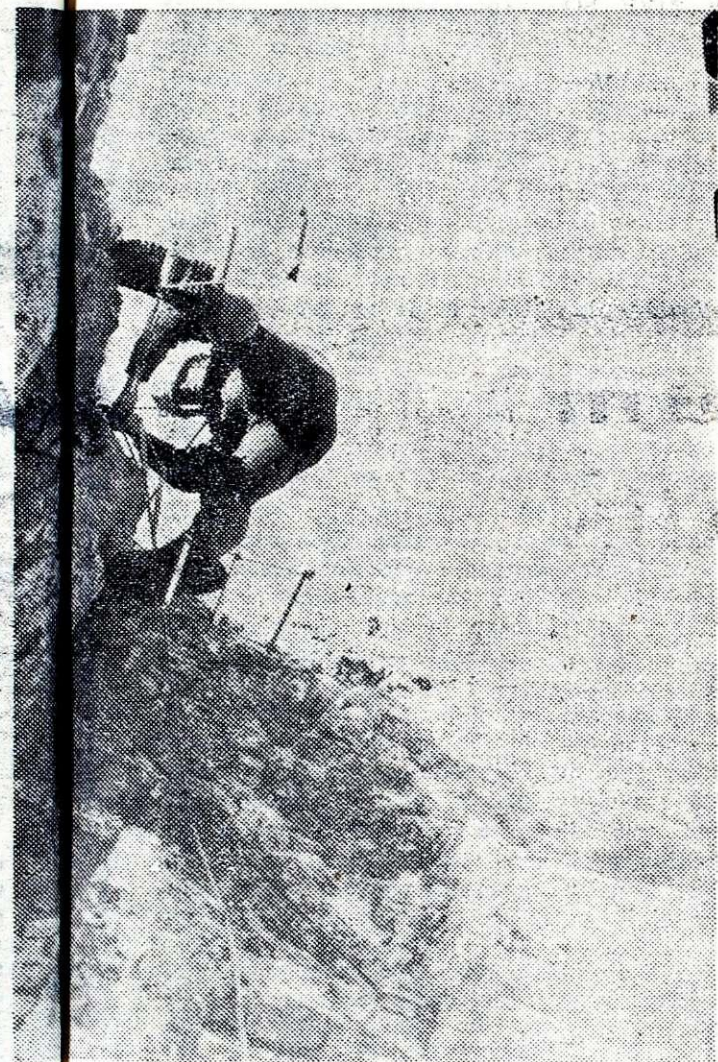
Kakor da bi Anda razločno slišala ti besedici, jo je spre-letel srh.

»Ne. Ne! Ni mrtev! je pol-glasno rekla.

Vera jo je začudeno pogle-dala.

»Kaj ti je?« je vprašala.

(Se nadaljuje)

Vrstehničnih pripomočkov v steni pomaga premagati tudi najtežje prepreke

no. Malu smo bili na me-stu, r je visela moja kra-ma. di to sem natrpal v nahrtnik in odšel naprej. V skalni stolp sta Zvone in Janko že zadnjič pritrdila vrvi, r drugače skoraj da ne bilo.

Kotom prišli pod vrh stolpe je sledil spust v sne-žišče na drugi strani. Tu za-gledal Sandija in Čikota, ki sračata proti bazi. Či-ko jhamreč dobil višinsko bolezen, zato je nujno potre-ben stop. Strmo snežišče pod taborom II. nam je po-bralo večje moči. Potrebni so blavečkratni počitki. Po

napornem vzponu se okrog druge ure pred nami poka-žeta šotora tabora II. Tu smo se dobro okrepčali, nato pa se doktor, Peter in jaz spustili nazaj na tabor I. Zvone in Janko pa še isti dan napneta čez tristo me-trov vrvi v ledno flanko nad taborom II. Midva s Petrom sva si pripravila vso po-trebno opremo in hrano, ka-tero bova naslednji dan ne-sla do tabora II. Doktor pa se je spustil nazaj v bazni tabor. Tako smo na gori ostali štirje.

(Se nadaljuje)

»Seveda, zdaj nori in kriči za njim, prej ni znal! Pa ga je prav tako ljubil kakor zdaj mrtvega! Povem ti, Liza: še premalo tuli, še premalo divja! Kadar ga bo prav ujedlo, bo buril in vihral ves teden ali dlje! Potlej bo dobro. Viš, tega čakam že vse mesece. In dokler se ne bo to zgodilo, ne bo boljše!«

Liza je spet zaihtela:

»Ne jokaj! Pameti je treba, pameti, ne solza! — Ni še vse izgubljeno in vse se bo obrnilo, vem, Liza! Samo pravi čas mora priti. Ko bo spoznal, bo dobro in bo ugnan. Ni kakor so drugi ljudje, četudi trdi in grčavi. Je hujši; kakor iz kremenca mu je srce. — Pa le na zunaj, Liza, samo za oči. — Le da se mu ne bi ponovilo božje prekmalu. Vsak dan trepetam in kadar zagledam po cesti hitečega Pod-smrečana, mi mravljinca zagomezijo po hrbtu, ker menim, da ga je spet udarilo. — Ni se prepisal, ni testamenta naredil. To vem, da Mani ne bo dal, sicer bi že bil. — Komu drugemu naj? Tebi ne, Liza! Ali otroče tule je Vršanovo. Mladi planinski kralj! — Kaj, Klemenček, si se napolnil?« se je obrnil župnik k fantiču, ki je stezal ročice po krožniku.

»Ne, dovolj imaš! Le ne bodi silen že zdaj, ko si še dete! Kaj boš potem star? Boš kakor stari volk? — Liza, veselje imaš nad njim!« se je smejal župnik in dvigal malega k sebi. »Ali ga je stari že videl?«

»Nič ga še ni bilo mimo nas. Ko smo žele, je planil parkrat mimo njive, pa se ni ozrl k nam. — Kakor da gori za njim, je hitel dalje.«

»Pesjan!« je pustil župnik dete, ki se je spustilo na tla in se lovilo k materi. Župnik se je zagledal vanj.

»Ne bo se zmoget, ko ga bo videl,« je poglasno dejal in ni trenil z očmi od fantiča: »In če mu bo pogledal v oči, bo pogledal vanj Vršan in stari bo

Slavko Savinšek

Geče

(19)

klecnil! Boš videla, Liza, da bo! Na prvi mah se bo podrlo v njem.«

In ko je Liza neverjetno gledala vanj in spet s ponosom v otroče pred seboj, je nadaljeval:

»Kri je kri, Liza, in najmanj jo bo zatajil Vršan. Ne more in ne more, zato se žene toliko časa. Kadar bo pa zagledal otroka, se mu bo premaknilo in vdal se bo ter naredil kakor edino more napraviti. — Le upaj, Liza, bo bolje, bo! Te dni pridem enkrat v Podsmrečje. S starim bom prišel nazaj grede mimo vas, ti pa skrbi, da bo otroče zunaj in ga bo stari videl! Vse drugo pa prepustimo božji Previdnosti, ki vedno prav ravna!« —

Spremil je še Lizo do duri, zarežal spotoma par-krat v dete, ki mu je veselo mahalo z ročicami, nato pa se je vrnil v izbo.

Par dni potem je lepega popoldne res župnik Mihael prišel do Belcjana, se tam ustavil in nada-ljeval potem, ko je z Lizo spregovoril nekaj besed, pot do Vršana. Bila je Mana sama doma.

»Kje je oče?« je pobaral dekle.

»Menda so tam gori nad Beljanom v rebri.«

»Spet molče?«

»O, zdaj že par dni dreve okrog, neprestano kličejo Klemenca in ponoči vpijejo včasih, da me je že groza. Ne bom dalje zmogla, če bo šlo tako.«

»Bo kmalu bolje, Mana, bo! Kar v miru ga pusti, ga bo že samo od sebe minilo. — Kaj pa, za grunt skrbi?«

»Do zdaj so. Zadnje dni pa se ne menijo nič več. Vse je na meni!«

»Prav je, privadila se boš. Ako oče umre...«

»Ne maram. Možila se ne bom in nečem, da bi bil tujec gospodar. Naj Klemenovemu zapišejo.«

»Mana!« se je začudil župnik in veselo se mu je zasvetil v obrazu smeh: »Mana, Bog te blagoslovi za tvojo besedo! Še očetu tako povej, kadar bo čas!«

»Ne bo drugače! Preveč so se ujedli v to zemljo, da bi jo pustili drugemu imenu. Zato vedno Kleme-

na kličejo nazaj! O O,« je s solzami v očeh prista-vila, »tudi jaz ga kličem, pa ga ni več!«

»Saj in aš Klemenčka, njemu poglej v oči!«

»Je Liza preveč redkobesedna. Za njo pa ne bom hodila. Se menda boji, da ji ne bi otroka uročila!«

»Ni, Mana, ni taka Liza. Samo boji se preveč! Meni verjemi, Mana, da je tako!«

Mana je skomignila z rameni odgovorila pa ni.

»Čas bo prinesel, Mana, in še boš spoznala. Tedaj bo mir v tebi. Bog s teboj, Mana, grem za očetom. Menda se ne bova zgrešila.«

»Tjale gori zavijte po stezi. Na skali sede in strme bog ve kam. Pa pridite z njimi nazaj!«

»Bom videl, kako opravi! Moli, Mana, ta čas, da mi Bog da pravo besedo!«

Župnik je odšel in zavil po nakazani mu stezi. Spotoma je segel v žep in izvlekel molek. Nesel je Križanega k ustnicam in pričel moliti. Molil je vroče vso pot, dokler ni zagledal Vršana, ki je slonel ob peči in zrl dol na Beljanovo menda. Ni slišal, ni videl prihajajočega župnika. Duhovni gos-pod je postal, spravil molek v žep; potlej pa je stopil urno k premišljajočemu in ga udaril od strani po rami:

»Vršan!«

Stari je zijal vanj, kakor bi bilo treščilo. Dejal pa ni besede.

»Daj mi roko, stari volk, dolgo mi je že nisl!«

Dal mu je roko in stari je stegnil desnico in jo sprožil v ponujeno mu dlan. Gospod je pridržal Vršanovo roko, mu pogledal v oči in vprašal:

»Zakaj bežiš pred menoj, Vršan?«

Prvič po dolgem času je stari zatrepetal v glas:

»Ne bežim!«

»Kako pa naj tvojemu početju rečem?«

In ko Vršan ni odgovoril, je tudi župnik pomol-čal in se razgledoval. Pa je spet spregovoril:

»Ali Vršanovo pregleduješ? Z Beljcanovim pri-merjaš? Vršan, ni je nad Vršanovino!«

Župnik je videl, da je stari sledil njegovemu pogledu in besedi. Pa je brž nadaljeval:

»Ali ga iščeš, komu bi jo zdaj izročil?«

»Gospod!« je planilo iz starega in oči so se mu zagorele.

»Že kipiš? In vendar je res. Komu jo boš dal? Mana je noče, pravi, ker bi tuje ime in tuja kri zagospodarila na njej. Klemen je umrl, ne boš ga poklical nazaj. Ali jo kaniš vzeti s sabo, v grob, ko se zlekneš? Ne bova dolgo, ne ti ne jaz! — Si že našel? Komu? Smrečnikovi Micki, ki je mesec dni po Klemenovi smrti zlezla v zakonski jarm? — Nu, dej stari!« ga je trčil v komolec, ko je Vršan molčal in pošiljal strele iz oči v govorečega.

Pa Vršan še ni spregovoril. V župniku je zago-relo, da bi bil najrajši planil vanj.

»Nisi imel časa dovolj, da razmisliš? Kmalu bo leto okoli, ti pa še vedno noriš in ne zineš pametne besede. — Klemenov sin pa raste in živi na tujem, in Beljcanovi morajo rediti mlade Vršane,« je udaril župnik.

»Ne žalite, gospod!« se je udrlo iz Vršana in z starimi dlanmi je zgrabil župnika za roko.

»Rešnica v oči kolje, Vršan! In vendar imam prav; reci, če nimam?«

Vršanove dlani so popustile in klecnil je. Že je menil župnik, da bo zavihralo iz njega. Pa ni. Vršan je stopil niz breg, ne da bi besedico odvrnil. Njegov korak je bil omahujoč in komaj je zmagoval brežino navzdol. Župnik je stopil za njim in šel vstric. Stari je tiščal v levo, župnik pa je zavil naravnost na Beljanovo in Vršana potegnil s seboj. Spotoma pa je govoril polagoma, vsako besedo tehtajoč:

»Tako daleč je prišlo z Vršani, da drugi njih zarod rede. Kakor da je Vršanovina bajtarska, še manj. Stari Vršan pa drevi okrog in išče Vršanovini gospodarja. Ej, ej, Vršan, da si to ti?«

In spet, ko sta prihajala bliže Beljcanovi hiši in je Vršan hotel vprek domov:

»Saj ni res, Vršan, da te je hudič obsedel? Kajne, da ne? Ne slišiš, kako rajnki Klemen iz groba vpije: oče, za mojo kri poskrbite, ki je po meni Vaša? Ne slišiš, Vršan? In ne vidiš, kako mladi iz sebe raste in se krepi ter je ves Vršanov, kakor iz Kle-mena izrezan in prav iz tako grčavega lesa tesan. Ne vidiš, Vršan? Govori, dej, Vršan, saj nisi gluhi!«

Prispela sta do kolovoza za Beljcanom. Župnik zadržuje korak, tudi Vršan obstoji in se zamisli. Kakor da prisluškuje v grob v dolini, kaj mu kliče iz njega mrtvi sin.

V tem stopi izza Beljcanove hiše mali Klemenček in pogleda v breg. Radoveden stopica bliže, se lovi, pa sede na trato.

»Vidiš, Vršan, komaj je zadihal, pa že lazi! K tebi hoče, k staremu očetu, ker ni tebe k njemu; pa ne more, ker mu nožice še ne dajo. Čaj, prine-sem ti gal!«

Nekateri fiziološki in sociološki vidiki rekreacije sedanjih in prihodnjih dni

Kaj je sploh rekreacija? Če hočemo o neki stvari ali o pojmu in njegovem pomenu debatirati, moramo vedeti najprej njegovo definicijo. Športna rekreacija je svobodna in organizirana dejavnost, ki fizično, psihično in socialno bogati in sprošča človeka, obnovlja njegove fizične in duhovne sposobnosti predvsem s sredstvi športa. Marsikdo se bo vprašal, le zakaj je treba človeka fizično, psihično in socialno bogatiti in sproščati ter obnovljati njegove fizične in psihične sposobnosti? Ravno o teh stvareh, o teh aspektih rekreacije sem pripravil to razmišljanje. Upam, da bom vsaj nekoliko izboljšal pogled na potrebnost rekreacije v današnjem, že precej stehiniranem svetu.

V zadnjih desetletjih se je bistveno spremenil način proizvodnje ter z njim seveda tudi način življenja. Pri nas se je ta proces začel šele po drugi svetovni vojni in je prav sedaj v največji ekspanziji. Druge razvitejšje države, ki so prej stopile na pot intenzivne mehanizacije in avtomatizacije proizvodnje, pa že sedaj močno občutijo nezaželjene posledice tega procesa. Pri nas, ki smo šele z eno nogo v tem procesu, naj bi bil to znak za preventivno ukrepanje v tej smeri.

Poglejmo v kratkem kakšno je to naše »tehnično okolje«, v primerjavi z nekdanjim okoljem, imenovanim »prirodnim«. Delo v samih tovarnah je postalo neprimerno lažje, pri težjih delih zamenjujejo človeka stroji, v gospodinjstvu skoraj ni opravila, ki ga ne bi opravil stroj, povsod so na razpolago moderna transportna sredstva, skoraj ni kraja, kamor se človek ne more pripeljati z letalom, vlakom, avtom in podobno. Z vsem tem se je bistveno spremenil ritem življenja, v desetletju se je popolnoma spremenil način življenja in dela, toda človek, njegove fizične in psihične sposobnosti pa niso bile pripravljene na tako hiter preobrat in v tem preži velika nevarnost za njegovo zdravje. Prej je bil človek navajen na določene dražljaje, ki so bili predpogoj za njegovo zdravje — najvažnejši tak fiziološki dražljaj je nedvomno gibanje, ki mu ga tehničarstvo okolje z vsakim dnem bolj jemlje. Pri stroju delavec ali stoji ali sedi ter opravlja določene gibe po diktatu stroja; uslužbenec pa sploh samo sedi. Razni nepriradni položaji pri sedenju, stalno statično obremenjevanje posameznih mišičnih skupin, izredno slabo vpliva na cirkulacijo krvi, stanje mišic, srca in pljuč. Tako pomanjkanje gibanja, enostavni in enostranski gibi, nepravilen delovni položaj, privedejo do nepravilnega razvoja mišic in kosti, do slabe države telesa in s tem do sigurnih deformacij (predvsem hrbtenice, nog in prsnega koša). Podatki, ki smo jih dobili pri zadnjih periodičnih pregledih v železarni Jesenice so izredno zaskrbljujoči. Od sto pregledanih delavcev je imelo 69 % razne okvare hrbtenice ali ploske noge, pri šestdesetih pregledanih delavkah pa je slika še slabša — kar 86,6 % je deformativnih sprememb — to se pravi, da je od 60 delavk samo 6 brez vsakršne okvare. Vsaka od teh deformacij pa jasno privede do zmanjšanja delovne sposobnosti, bolezni.

Prav tako zaskrbljujoče pa so posledice tehničarstva okolja na človeka v sociološkem pogledu. Parcelizirano (razdrobljeno) in monotono delo na tekočem traku ali ob stroju, kjer delavec uporablja le določeno število mišic, ne zahteva nikakršnega intelektualnega napora, nobene iniciative. Pri takem delu prihaja hitro do fizične in moralne degradacije človeka — delavca in to je eno osrednjih vprašanj, s katerimi se ukvarjajo tisti, ki proučujejo sodobno organizacijo dela in produktivnost. To je problem, ki ima daljnosežne

posledice na celotno življenje sodobnega človeka. Primeri, ki jih kaže praksa v zahodni civilizaciji, so drastični. Razdrobljeno, razčlenjeno delo parcelizirane in drobne naloge, lahko rečemo »brez duše« in smisla, spreminjajo delavca v pasivno enoto, ki do nezvesti in mehanično ponavlja določene in vedno iste gibe po ritmu tekočega traku ali stroja. To delo popolnoma odvaja človekovo mišljenje do izvršitve, ruši njegovo duševno zdravje, izziva nevrose in ne grozi specializiranemu in polkvalificiranemu delavcu samo na njegovih delovnih mestih, temveč tudi izven dela, v prostem času in razvedrilu.

Nezadovoljni z delom iščejo »izhod« iz tega stanja. Ti »izhodi« so različni — lahko so pozitivni kot hobby ali podobno, vendar so bolj pogosti negativni kot: agresivno obnašanje, hazardne igre, seksualna brutalnost, pijančevanje, brezsmiselni pretepi, ki jih zamenjuje barska otopenost ali histrija in podobno. To so vidni materialni dokazi o negativnih posledicah parceliziranega in monotonega dela in negativno izražanje težnje, da bi se človek izrazil kot celovita osebnost. To razdrobljeno delo ne prizadeva samo fizičnih delavcev, pojavlja se v vseh poklicih, celo v znanosti. Morda bi lahko zato celo rekli, da ogroža celotno civilizacijo.

Drug tak problem pa je alienacija ali odtujitev. To je pojav, ki spremlja specializacijo — ozek profil kadrov — bolj ko se človek pogloblja v analizo drevesa, bolj izgublja izpred oči gozd! Nujni ekstremi specializacije vse bolj onemogočajo človeku vpogled v življenje kot celoto. Tak položaj pa ima vsak dan bolj daljnosežne posledice za ljudi, tudi tiste z univerzitetno izobrazbo. Človek je odtujen, atomiziran ter prepuščen oblasti stroja in nima ne časa ne moči za premišljevanje o lastni eksistenci, o svojih kulturnih in intelektualnih težnjah. Ta proces odtujitve človeka, v katerem osebnost doživlja sebe kot neko tuje bitje, je prvi opazil že Karl Marx, ki je analiziral sodoben način proizvodnje, v katerem delavec ne odloča ne o tem kaj bo delal, ne kako bo delal, kjer ne odloča o rezultatih svojega dela. Njemu se jemlje, da bi se mu prek meze majhen del vrnil in tako dala možnost za eksistenco. Človek ne doživlja sebe kot nosilca lastnih sil in bogastva, temveč kot osiromašeno stvar, ki je odvisna od sil izven njega, stvar v katero je on projektiral vso svojo življenjsko substanco. Človek je ustvaril svet umetnih snovi, kompliciran birokratski stroj, da bi opravljal s tehničnim strojem, ki ga je zgradil. Pa vendar je vsa njegova ustvarjena vrednost izven njega in nad njim, človek se ne počuti kot ustvarjalec, kot center sveta, temveč kot sluga čudnega robota, ki so ga zgradile njegove lastne roke. Čim močnejše so sile, ki jih človek osvobaja, toliko bolj se čuti nemočen kot človeško bitje. Namesto da bi on posedoval stvari, stvari posedujejo njega, on pa je izgubil oblast nad samim seboj. In tako pride do naslednjega koraka v odtujevanju — potrošništvo. Akt kupovanja in potrošnje je postal nasilen, iracionalen cilj, postal je sam sebi cilj in ima le malo zveze z uporabo in uživanjem v stvareh, ki se kupujejo, trošijo. Kupiti novo, najnovejšo, je pred tem, da kupim zato, ker to rabim, ker to potrebujem. Takšen odtujen odnos imamo logično tudi do potrošnje in uporabe prostega časa. Če človek dela brez interesa za tisto kar dela, kupuje zaradi abstraktnih ciljev, kako naj potem uporablja svoj prosti čas na aktiven, vsebinski način? To je eden

temeljnih problemov, ki se ga moramo posebno na področju športne rekreacije najprej zavedati. Tak človek ostaja vedno pasiven in odtujen potrošnik, on »troši« nogomet, filme, časopise, knjige, predavanja, prirodne lepote na isti odtujeni način, na kakršen troši blago, ki ga kupuje. Resnično ni svoboden, da bi uporabil »svoj prosti čas«, uporabo človekovega prostega časa odreja industrija, kakor tudi blago, ki ga on kupuje. Z njegovim okusom opravljajo drugi, on želi videti in slišati tisto, kar je že vnaprej pripravljeno, da bo videl in slišal. Zabava je industrija kot vsaka druga in kupec človek — mora kupovati zabavo tako, kot mora kupovati obleko in čevlje, ki so mu v trgovinah na razpolago.

Njegov občutek vrednosti zavisi od njegovega uspeha: Od tega ali lahko sebe ugodno proda, kaj lahko naredi iz sebe, skratka zavisi od tega ali je njegovo življenje uspešno. Njegovo telo, njegov um in duša so njegov kapital. Njegov življenjski cilj je, da to ugodno proda, investira, da ustvari profit s samim seboj. Človeške lastnosti kot prijateljstvo, ljubeznivost, so spremenjene v blago, ki se lahko proda po višji ali nižji ceni na trgu osebnosti. Če posameznik ne uspe sebe uspešno investirati, ima občutek, da je zgrešil, če pa mu uspe ima občutek, da je uspel v življenju.

Odtujena osebnost, ki se prodaja, izgublja v veliki meri občutek dostojanstva, ki je karakterističen celo za človeka v najprimitivnejših kulturah. Taka osebnost izgublja vsak občutek svojega »jaza«, sebe kot edinstvenega in neponovljivega.

Danes se bo treba odločno postaviti na stališče: brez ekonomsko tehničnega napredka ni možno ustvariti humanih ciljev jutrišnjega dne, ni možno odpraviti zaostalosti in revščine, uresničiti celovitosti človekove osebnosti, doseči totalnost njegovega bivanja. Vsa dosedanja človeška praksa pa nam kaže, da je tudi ekonomsko tehnični napredek nesmiseln in bo verjetno v določeni fazi tudi nemogoč brez sočasnega razvoja človeka, ki bo ta napredek uporabljal v človečanske namene. Gre torej za formiranje človeka! Tu pa ima zelo pomembno vlogo telesna kultura s športom in rekreacijo. Zavezna družbena akcija, ki temelji na človekovem spoznanju realnosti njegove eksistence in telesna kultura, sta vizija za podobo človeka jutrišnjega dne, ki bo humanejša, naprednejša, popolnejša, bolj človeška. Tako se telesna kultura prek svojih pojavnih oblik (telesne vzgoje, športa, rekreacije) uresničuje kot doživetje človeka, ki je izven potrošništva in utilitarnosti (koristolovstva) vsakodnevne življenja, kot igra, zadovoljstva v sebi, kot oblika ustvarjalnosti in izražanja osebnosti, potem nosi v sebi isto težnjo — doživeti realnost človekove eksistence — v vsej njeni kompleksnosti. Tako nastopa telesna kultura kot kompenzacija, ventil za vse potrebe po ukvarjanju, sodelovanju, dokončanju, ki jih ne zadovoljujejo racionalizirane naloge delovnega življenja v delavnicah, pisarnah, rudnikih in na gradbiščih, za vse stalne napetosti v psihičnem stanju posameznikov. In, da bi se izognili negativnim vplivom življenjskih razmer, ki jih poleg svojih prednosti prenaša sedanja industrializacija in kakršne je moč pričakovati tudi v obdobju nove tehnološke revolucije, mora človek v svoje vsakdanje življenje vključiti telesno vadbo, ki mu bo zagotavljala normalen razvoj in funkcioniranje organizma. Vključevanje človeka v razne telesno kulturne dejavnosti, zlasti v mestih, predstavlja najboljšo pot, da se normalizirajo razmerja med fizično naravo človeka in tehničarstvom okoljem, v katerem živi. Prav gotovo je to ne samo eden najuspešnejših, temveč najekonomičnejših in najhumanejših načinov za preseganje protislovnega položaja, v katerem se nahaja človek sodobne civilizacije. S tem postaja telesna kultura način življenja in oblika realizacije osebnosti sodobnega človeka. Družbena vloga telesne kulture s takega aspekta pomeni: s sredstvi telesne kulture (telesna vzgoja, šport in rekreacija) sodelovati pri oblikovanju vsestranske osebnosti človeka pri razvijanju njegovih ustvarjalnih sposobnosti. S tem bi dosegli ravnotežje človekove biopsihične narave z novim tehničarstvom življenjskim okoljem, da bi vsestransko razvili njegove fizične in psihične zmožnosti in da bi mu v telesni kulturi dali možnost za uveljavljanje in potrjevanje človeških vrednot ter s tem uveljavljanje avtentične osebnosti, ki je porok za srečnejše in vedrejšje življenje.

Stanko Smolej

Nekaj misli o treh kongresih

V mesecu septembru in oktobru letos so bili v Jugoslaviji kar trije eminentni medicinski — zdravstveni kongresi, zelo pomembni za zdravstveno službo in ne nazadnje tudi za kolektiv železarne (indirektno).

Beseda je o kongresu medicine dela, o kirurškem kongresu in kongresu splošnih zdravnikov. Vsi so bili splošno jugoslovanski — torej na nivoju vse države. Kongresu medicine dela nisem prisostvoval, lahko pa rečem, da so teme obdelane na visokem znanstvenem nivoju. Bolj podrobno pa sem zasledoval druga dva.

Vsak kongres v principu pove le eno, čeprav na razne načine in v raznih dimenzijah. Novo je le stanje ali »termometer« dejanskih premikov, tako v znanstvenem smislu, kot v družbenem. Po temah, njihovi sodobnosti in obsežnosti lahko trdim, da smo blizu evropske ravni. Strokovnost je bila pri nas skoraj vedno visoka. Zdravstveni delavci naše republike so v svetu zelo cenjeni. Treba je pa jasno in nedvoumno povedati vsem ljudem, predvsem pa odgovornim — od občine do republike in federacije — da osel, ki ga slabo hranijo, ne vleče dolgo. Kongresi so namreč v svojih razpravah mnogo truda in časa žrtvovali, da se enkrat točno ve in pove, kje smo in v kakšnem stanju je naša zdravstvena služba, kateri je sam predsednik republike naslovil zelo pomembno pismo. Odkrita povedano, brez slepomišljenja, mi konstantno drsimo navzdol. Strah vzbujajoče stanje naših kadrov — kot eno od najtežje rešljivih problemov, ne samo v naši, ampak tudi v vseh drugih državah, nam narekuje nujne ukrepe. Visoko specializirani kadri pri nas kopnijo, mi jih pa šolamo za Evropo in Afriko.

Dobro organizirana zdravstvena služba je odločilen dejavnik nivoja družbenega standarda, še bolj odločilen in vpliven pa je na visoko produktivnost in obrambno sposobnost naroda. Neumno in kratkovidno je mnenje vseh onih, za katere je zdravstvo samo potrošnik (zelo drag potrošnik!) samo breme in nujno zlo. Vemo, da stroji ne delajo sami, da ne delajo brez oskrbovanja in brez popravil. Enako tudi ljudje, enako naši železarji! Dvakrat neumen je tisti, ki misli, da je potrebno z restrikcijami manjšati potrošnjo za zdravljenje bolnih.

Kot vse drugo, je tudi zdravstvo pritisnila inflacijska situacija. Oblike, s katerimi se to delno rešuje, pa čeprav samo simbolično — v mislih imam razna doplačila za prevoz in specialne preglede — so vse prej kot socialne! Govorice o bajnih plačah zdravstvenega osebja, so že zdavnaj nehale strašiti otroke. Naši zdravstveni delavci životarijo dobesedno v revščini — če jih primerjamo z drugimi v Evropi. Posledica tega je: odliv dragocenih

kadrov. Resnično smo v situaciji »pet minut pred dvanajsto«.

Zelo zanimiva je resolucija

RESOLUCIJA

Zveza zdravniških društev Jugoslavije, se že več kot eno leto ukvarja z vprašanjem položaja zdravstva in zdravstvene zaštite v sedanji ekonomski in družbeni situaciji v naši državi, kakor tudi s položajem zdravnikov v njej.

S tem ciljem je bil organiziran v Beogradu 17. aprila 1970 simpozij o ekonomskih odnosih v zdravstvu, junija 1970 pa je bil isti problem obravnavan na letni skupščini Zveze. Temu so sledili planirani sestanki in razprave v republiških društvih. Posebno je treba poudariti, da je zbor zdravnikov SR Hrvatske, za področje svoje republike izdelal zelo podroben in dokumentiran material, ki so ga obdelovali zdravniki, ekonomisti, pravniki, sociologi, politologi in drugi.

Na osnovi teh proučevanj in razprav Zveza zdravniških društev Jugoslavije (ZZDJ) meni, da je potrebno, da opozori zdravstvene delavce in družbene dejavnike, kakor tudi širšo javnost na naslednja dejstva:

Predsedstvo ZZDJ ugotavlja, da je dobro organizirana zdravstvena zaštita eden od odločilnih pogojev življenjskega standarda državljanov in eden od velikih dosežkov v socialistični preobrazbi naše družbe. Le-ta predstavlja enega od bistvenih pogojev za visoko produktivnost dela v našem gospodarstvu, kakor tudi za popolno obrambno sposobnost države.

Predsedstvo ZZDJ istočasno ugotavlja, da dobro organizirana in učinkovita zdravstvena zaštita pomeni ob izvajanju vseh potrebnih ukrepov za notranje racionalno poslovanje, veliko breme za gospodarstvo naroda in države. To finančno breme narasča v vseh državah sveta in zato ni specifičen samo za jugoslovanske razmere. Predvsem je pogojen z napredkom tehnologije zdravstvenega dela in šele na drugem mestu so podražitve direktnih stroškov zdravstvene zaštite in stroškov delovne sile v zdravstvu, ki nastaja zaradi hitrega povečevanja kvalifikacijske strukture v zdravstvenih ustanovah. To povečevanje je pogojeno s splošnim povečanjem zdravstvene prosvetljenosti in splošne kulture našega prebivalstva. Vsekakor je potrebno dodati tudi to, da neracionalna in okorna administracija zdravstvenega in socialnega zavarovanja, ki nalaga tudi zdravstveni službi ogromna administrativna dela, prispeva k povečevanju stroškov zdravstvene zaštite oziroma s tem zmanjšuje strokovno učinkovitost vloženih sredstev.

Predsedstvo ZZDJ nadalje smatra:

— da v pogojih uvajanja ekonomskih in družbenih načel dohodka v poslovanje zdravstvene službe, obseg in kakovost zdravstvene zaštite postajajo direktno odvisni od obsega materialnih sredstev, katere je družba kot koristnik uslug zdravstvene službe, pripravljena, da v njo vlaga;

— da je zgrešeno mišljenje, da zdravstvena služba s svojimi zahtevami do družbe, predstavlja enega od bistvenih bremen za družbo v sferi potrošnje, katerega je potrebno tretirati kot represiven ukrep. V resnici funkcionalni stroški zdravstva zavisijo od povpraševanja prebivalcev po zdravstvenih uslugah na osnovi zakonskih pravic. Ti stroški torej predstavljajo direktno materialno posledico ugodnosti, ki jih naša družba prek najnovejših zakonskih predpisov zelo široko daje zavarovanim in nezavarovanim prebivalcem naše države;

— da smo v preteklosti pa tudi v najbolj neposredni sedanjosti priče stalnim prizadevanjem, da se obseg raznih oblik zdravstvene zaštite stalno povečuje in da družbena skupnost ob tem ne zagotavlja enakšnih materialnih sredstev za pokrivanje stroškov tako nastalih povečanj. Najnovejši primer, ki še bolj očitno kaže to nevzdržno nasprotnost, pomenijo zvezni in nekateri republiški zakoni o zdravstveni zaščiti, ki z zelo široko razvejanimi oblikami obvezne zdravstvene zaštite, odpirajo za sedaj še polno nerešenih problemov financiranja teh dejavnosti. Ob vsem tem najnovejši stabilizacijski ukrepi zveznih organov predvidevajo omejevanje potrošnje v zdravstvu na nivoju leta 1970 z maksimalnim povečanjem 10,8% in ga še vedno obravnavajo kot področje notrošnje (čeprav je že IX. kongres ZKJ zdravstvo kvalificiral kot proizvodnjo in ne potrošnjo), ki je delno odgovorno za ekonomsko nestabilnost v naši družbi in ki ga je treba obravnavati represivno.

V času stalnega povečevanja materialnih stroškov s povečanimi zahtevami prebivalcev za zdravstvenimi uslugami in razširjanjem pravic zavarovancev, bodo ti ukrepi imeli zelo negativen vpliv na zdravstvene delovne organizacije, ki so izčrpale svoje notranje rezerve. To mora pripeljati do krize v razvoju zdravstvene službe in s tem zdravstvene zaštite z nevidljivimi posledicami:

— da so v takih pogojih delovne organizacije zdravst-

Zveze zdravniških društev Jugoslavije, katero smo dobili na vpogled letos. To je dokument, ki pomeni klic SOS svojemu narodu (Resolucijo v nadaljevanju v celoti objavljamo, pr. ur.).

In če bi hotel temeljito osvetliti stanje zdravstvene

vene službe prikrajšane osnovnih pogojev samoupravnega gospodarjenja in njihove samoupravne pravice se omejujejo le na notranjo razdelitev, ki je z vsem tem omejena in deformirana na najprimitivnejši nivo, na uravnilovko, na zanemarjenje razširjene reprodukcije in reprodukcije kadrov in njihovega načrtnega strokovnega izpopolnjevanja itd., itd. Ugotavljamo, da naša strokovna dejavnost stagnira. Ravno tako iz vseh strani prejemamo obvestila o splošnem osiromašenju materialne osnove za tehnološki in organizacijski napredek zdravstvene službe. Zaradi vseh teh in drugih vzrokov prihaja do odhajanja mladih pa tudi najboljših kadrov v zamejstvo.

Predsedstvo ZZDJ nadalje ugotavlja, da zdravniki v takih pogojih, kot nosilci strokovne in moralne odgovornosti v zdravstveni službi, vsakodnevno in masovno doživljajo velike osebnostne žrtve da obdržijo sedanji nivo zdravstvene zaštite v vseh republikah pa tudi za dviganje te zaštite na višji nivo v težkih okoliščinah. Zdravniki so za to delo nesprejemljivo nagrajeni, še posebno za vse oblike prekournega in nočnega dela, za dežurstvo, kakor tudi za obiske na domu. Vsa ta dela, ki jih zdravniki morajo opravljati zaradi svojih zadolžitvev in programov svojih ustanov, se nagrajujejo restriktivnim materialnim pritiskom, ki ga nosijo zdravniki in ostali zdravstveni delavci iz leta v leto in v nedogled kreditirajo sedanji nivo zdravstvene zaštite v naši družbeni skupnosti. Opravičeni odpori v zdravstvenih organizacijah proti takemu stanju, se pred javnostjo pogosto »razkrinkujejo« v časopisnih vesteh kot pojavi demoraliziranja in politične nezrelosti zdravstvenih delavcev. Še vedno je odprto vprašanje plačevanja zdravnikov na stažu, kar negativno vpliva na naše mlade kolege, ne samo materialno, temveč tudi moralno. Mora pa se misliti na pomlajevanje zdravniških kadrov, da v posameznih republikah ne bi prišlo v nekaj letih do kadrovske krize (primer SR Slovenija).

Ugotavljamo, da je v naši družbi tako stanje pravne nezaščitenosti in izkoriščevanja zdravstvenih delavcev tudi zato, ker z administrativnimi pritiski onemogočajo resnično uvajanje samoupravnih ekonomskih odnosov med zdravstvene delavce, oziroma med skupnosti zdravstvene službe z ene in teritorialnih organov skupnosti zavarovancev in predstavniki organov družbene skupnosti kot celote z druge strani. Vsilje-

sluzoe pri nas, ne bi drugega počel kot dobesedno prevedel resolucijo iz hrvatskega v slovenski jezik. Zato naj ona govori sama. Za konec bi poudaril samo to, da je probleme treba solidno in temeljito reševati tako, da bo desetletja držalo. dr. Vilman

vanje znanih pavšalnih pogodb (v resnici so to kompromisi) predstavlja tipičen primer neenakopravnega položaja zdravstva v družbi.

ZZDJ opozarja družbene dejavnike in javnost, da je sedanje stanje nevzdržno in da povzroča številne negativne politične probleme, da demoralizira zdravstvene delavce, povzroča nezainteresiranost in nezanimanje za strokovni napredek, kar je v velikem nasprotju z resničnimi potrebami družbe. Vsi ti pojavi v zdravstveni službi se negativno odražajo na moralno-politično klimo našega prebivalstva, ker je nepravilno informirano in meče krivdo za vse napake in težave na zdravstvene delavce in zdravnike. Naš tisk na žalost ima precejšen delež pri ohranjanju teh prevar.

Predsedstvo ZZDJ poziva družbena vodstva in javnost, teritorialne skupščine in zavarovance, da uvedejo princip skladnega planiranja in financiranja zdravstvene zaštite in to glede na realne potrebe in realne možnosti posameznih republik, regij in vse države. Predvsem poziva forume in javnost, da se realno analizirajo resnične možnosti in potrebe zdravstvene zaštite in da se v načrte in zakonske normative predpise o zdravstveni zaščiti ne vnašajo materialno neuresničljivi in precambiciozni programi, ki so lahko cili in vizija bodočnosti, sedaj pa kot operativni predpis lahko samo škodijo. Toda za ustvarjanje realnih pravic zavarovancev in občin pravic zdravstvene zaštite vseh prebivalcev, je potrebno izdvojiti dovolj sredstev, ki bodo omogočila normalno ekonomsko življenje zdravstvenih skupnosti in normalno, dostojno nagrajevanje zdravstvenih delavcev.

Na koncu moramo poudariti, da moramo poudariti visoki delovni morali in entuziazmu, da zdravniki in ostali zdravstveni delavci še danes, kljub neenakopravnemu obravnavanju v družbi, izvršujejo svoje delo na obstoječem nivoju. Moramo pa pričakovati hitro upadanje delovne morale v zdravstvenih organizacijah in neugodne stanovske reakcije, če se sedanje stanje hitro ne popravi. (Prkinitev dela v posameznih zdravstvenih organizacijah je očitno primer takega stanja).

Zveza zdravniških društev Jugoslavije v tej obliki poudarja, da zdravniki in njihove organizacije, kakor tudi ostali zdravstveni delavci ne prevzemajo na sebe odgovornosti za posledice, ki nujno izhajajo iz opisane situacije v zdravstveni zaščiti in v zdravstvenih delovnih organizacijah v naši državi.

ZA BOLJŠE DELO

V začetku oktobra je bil v Ljubljani kongres delavcev družbenih dejavnosti, na katerem so sklenili, da se organizacija osamosvoji. V naši občini je bil do sedaj v okviru občinskega sindikalnega sveta odbor, ki je dobro delal. Da bi dejavnost čim bolj predstavili širši javnosti, smo z uredništvom Radia Jesenice pripravili razgovor s predsednikom odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti občine Jankom Burnikom.

VPRAŠANJE: Na kakšne probleme zadevate pri svojem delu.

ODGOVOR: Videti je, kot da si je družba na vso moč prizadevala in si še prizadeva, da bi bilo vse najlepše urejeno, v resnici pa ni tako. Opraviti imamo še s kopico interesov, z mnogimi objektivnimi težavami v poplavi najrazličnejših interesov in odnosov pa taki organizaciji, kot je sindikat nikoli ni bilo lahko.

Z našimi prizadevanji je že ustvarjeno tako politično ozračje, v katerem je mogoče enakopravno obravnavati družbene dejavnosti in jim zagotavljati tudi potrebna materialna sredstva za njihovo delo in rast. Z družbenim dogovarjanjem se uveljavlja soodločanje delavcev posameznih področij pri bistvenih odločitvah pri financiranju, programiranju in vrednotenju dela. To je danes že praksa predvsem na področju zdravstva, vzgoje in izobraževanja, sedaj prehaja tudi na področje kulture in še nekaterih drugih. Seveda imamo še probleme, v nekaterih močnih ostankih takomenovanega državnoproračunskega dela oziroma teženj, katerih posledice se neposredno kažejo v dejavnosti družbenih dejavnosti ter v tem, da kar šest mesecev v letu družbene dejavnosti iščejo možnosti za ustvarjanje svoje materialne baze. Res je, da so za tako dejavnost krivi objektivni vzroki kot je splošna nestabilnost, in-

flacija in gospodarska nihanja. Res je morda, da se večkrat noče razumeti dejstva: če se zahteva od družbenih dejavnosti kakovostno delo, potrebujejo te (zdravstvo, šolstvo, kultura, izobraževanje in vzgoja ter druge) že zaradi narave dela dolgotrajnejšo materialno in tudi pravno stabilnost, kajti občani obolevajo in mladina obiskuje šole ne glede na to, če imamo taka ali drugačna gospodarska gibanja.

VPRAŠANJE: Nekateri menijo, da osamosvojitve posameznih dejavnosti ruši enotnost sindikata. Kaj menite o tem?

ODGOVOR: Za naš slovenski sindikat delavcev družbenih dejavnosti je bil kongres še posebno pomemben, ker se je sindikat konstituiral v samostojno družbeno politično organizacijo. Naš sindikat je del celotnega družbeno političnega sistema, organizacija delavskega razreda, ki ima samo tedaj svoj smisel in pomen, če zastopa interese večine delavcev in če omogoča, da se ti interesi tudi organizirano rešujejo. To pa sindikat lahko stori, če aktivno sodeluje in se povezuje z organi samoupravljanja, z družbeno političnimi skupnostmi, z samoupravnimi asociacijami ter z drugimi družbenimi dejavniki v vseh smereh, v delovnih organizacijah, v občini, republiki in zvezi. Tudi znotraj sindikata moramo graditi dobre odnose, vse osnovne organizacije sindika-

ta, občinska vodstva in republiški odbor so v svojih pristojnostih samostojni, med njimi je demokratično sodelovanje, na temelju skupnih interesov in enakopravnosti in ne hierarhična nadrejenost ali podrejenost. V teh demokratičnih in enakopravnih okvirjih se sklepi ne sprejemajo v zaprtih krogih, pač pa v svobodnem dialogu zainteresiranih.

Podlaga za kakovostno družbeno politično delo, kot je delo z ljudmi in za ljudi, je strokovno solidno pripravljena informacija o dejstvih in okoliščinah, alternativnih rešitvah ter smereh in načinih akcije za spremembo ali izpopolnitev obstoječega stanja. Seveda pa taka samostojnost sindikalne organizacije ne pomeni absolutne samostojnosti tudi v organizacijskem, tehničnem in administrativnem sodelovanju. Torej ne gre za novo profesionalizacijo sindikalnega vodstva občinskega odbora delavcev družbenih dejavnosti naše občine, prav tako ne za posebno organizacijo določenega dela na administrativnem, finančnem in tehničnem področju; to bo ostalo še naprej v sklopu občinskega sindikalnega sveta. Res pa je, da terja od novo izvoljenega vodstva našega odbora več aktivnosti v odnosu med občinskimi vodstvom in osnovnimi organizacijami.

VPRAŠANJE: Koliko zaposlenih iz naše občine združuje odbor?

ODGOVOR: Občinski odbor združuje 24 osnovnih organizacij sindikata, skupno 33 delovnih organizacij s področja družbenih dejavnosti. V teh organizacijah je zaposlenih 1270 delavcev, od tega jih je 1226 organiziranih. S področja zdravstva imamo 569 delavcev, šolstva 314, in ostalih dejavnosti 343. Glede na celotno število organiziranih v sindikat v občini predstavlja občinski sindikat delavcev v družbenih dejavnostih okroglo 10 %.

VPRAŠANJE: V čem je bila dosedanja dejavnost odbora?

ODGOVOR: Občinski odbor je v svojem dosedanjem delu predvsem obravnaval določena organizacijska kadrovska in tehnična vprašanja kot priprave na občne zборе osnovnih organizacij, skupaj z občinskim sindikalnim svetom pripravil seminarje za tajnike osnovnih organizacij, dosedaj je obravnaval določene predloge zakonodajnih aktov prav v vseh področjih. Tako smo pred dvema letoma obravnavali na precej široki javni razpravi integracijske procese v zdravstvu, glede na nov zakon o zdravstvu. Prav tako smo konkretno obravnavali zaščitno vlogo sindikata, organizirali smo posvet glede zakona o skupnostih otroškega varstva in financiranja nekaterih oblik otroškega varstva, ter še mnoga druga vsebinska vpra-

Samostojnost občinskega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti

šanja. Lahko bi samo še poudaril, da je pri obravnavah kataloga nekaterih meril in osnov za vrednotenje dela v družbenih dejavnostih imel prav naš sindikat precejšnjo vlogo.

VPRAŠANJE: Na nedavni seji predsedstva občinskega sindikalnega sveta ste podali tudi zanimive podatke o materialnem položaju zaposlenih v družbenih dejavnostih?

ODGOVOR: Uporabil sem podatke, ki so bili navedeni v informaciji republiškega sveta sindikata Slovenije, in sicer za leto 1970. Od 55 panog je vrstni red nekaterih panog družbenih dejavnosti pri poprečnih osebnih dohodkih naslednji: na 8. mestu so družbene organizacije, na 14. mestu je šolstvo, na 15. mestu organi uprave, na 19. mestu kultura in prosveta, na 21. mestu je socialno zavarovanje, na 26. mestu zdravstvo in celo na 43. mestu socialno varstvo. Prav tako smo za občni zbor našega občinskega vodstva pripravili analizo za štiriletna poprečja. V občini, v Sloveniji in v Jugoslaviji je negospodarska dejavnost glede na poprečne osebne dohodke rahlo zaostajala za gospodarstvom.

VPRAŠANJE: In kakšen je program dela občinskega odbora?

ODGOVOR: Novi občinski odbor je potrdil določen program, ki ga skušamo prav sedaj konkretizirati, to se pravi obdelati podrobneje določene naloge z osebnimi zaobljzami.

Ta program zajema področje izobraževanja, pri čemer smo nekatere seminarje že izvedli. Na področju sa-

moupravljanja mislimo posebno pozornost posvetiti samoupravnemu sporazumevanju, pri čemer naj bi skupno pregledali že sprejete sporazume. Posebno anketo bomo sestavili glede zastopništva javnosti v samoupravnih organih delovnih organizacij. Pododbora za šolstvo in zdravstvo bosta pripravila konkretno obravnavo podatkov, pripravili pa bomo še skupno analizo in organizirali širšo konferenco o tej problematiki. Namreč, predstavniki naj bi bili res predstavniki javnosti, ne pa ko je nekdo izvoljen oziroma imenovan, potem pa se ga pusti dve ali tudi več let v nemar. Tretja naloga naj bi bila iz področja materialnega položaja družbenih služb. Pregledali bomo obračune poslovanja in se obenem dogovorili za določene ukrepe, s katerimi bomo skušali preko družbenih dejavnikov utrditi programe in finančno vrednotenje dela družbenih dejavnosti za prihodnje leto. Posebno študijo nameravamo pripraviti glede koriščenj letnih dopustov, kaj imajo v delovnih organizacijah pripravljeno za prihodnje leto in še posebej analizo o stanovanjski problematiki zaposlenih članov našega sindikata. Seveda program zajema tudi določene naloge organizacijskega delovanja, to se pravi seje plenuma predsedstva in vseh treh pododborov, utrjevanje odnosov med občinskim vodstvom in osnovnimi organizacijami ter poživiti medobčinsko sodelovanje vsaj na področju Gorenjske.

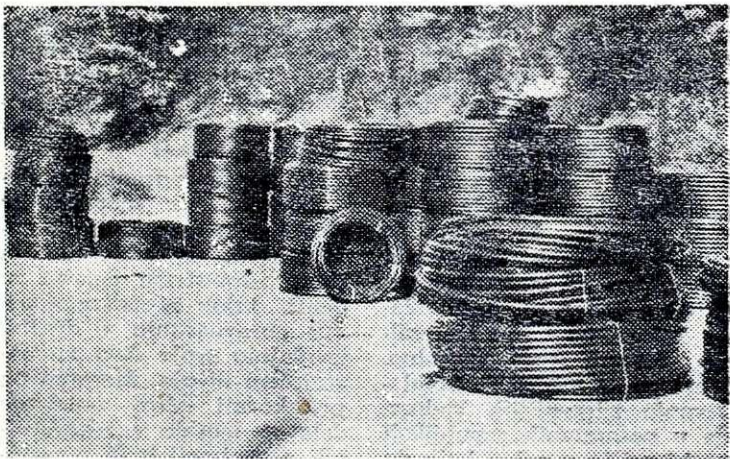
Razgovor
pripravil T. Lipicer

Kako poživiti kulturnoprosvetno dejavnost v gasilskih društvih

Upravni odbor občinske gasilske zveze na Jesenicah je pred kratkim sklical informativni razgovor o kulturnoprosvetni dejavnosti v gasilskih društvih. Na razgovor so bili vabljeni predsedniki trinajstih gasilskih društev, ter kulturnoprosvetni in mladinski referenti.

Po kratki uvodni besedi so ugotovili, da so v zadnjem obdobju kulturnoprosvetni problematiki posvetili v gasilskih društvih vse premalo pozornosti, saj v nekaterih društvih kulturnoprosvetnih referentov sploh nimajo in jih bodo izvolili šele na občnih zbore. Našteli so celo vrsto nalog, ki naj bi jih opravil kulturnoprosvetni referent v gasilskem društvu, zlasti pa je bila poudarjena tesna povezava z mladinskim referentom in ostalimi člani upravnega odbora. Kulturnoprosvetni referent bi moral biti pobudnik številnih akcij na področju izobraževanja gasilcev, skupaj z mladinskim referentom pa bi morala tešnje sodelovati s šolskimi ustanovami, na katerih naj bi po možnosti ustanovili tudi

pionirske gasilske desetine. Kljub temu, da se razgovora niso udeležili zastopniki gasilskih društev iz Rateč, Mojstrane, Dovjega, Blejske Dobrave, Smokuča in iz poklicno gasilske reševalne čete, so na sestanku izoblikovali in sprejeli nekaj predlogov, ki jih bodo posredovali upravnemu odboru občinske gasilske zveze, po drugi strani pa tudi neposredno gasilskim društvom v občini. Rečeno je bilo, naj bi do konca novembra na sejah upravnih odborov gasilskih društev analizirali stanje na tem področju in ugotovili možnosti oziroma perspektive za nadaljnje delo, zlasti kar se tiče sodelovanja s posameznimi šolami in ustanovami, ki se bavijo s kulturnoprosvetno dejavnostjo. Upravnemu odboru občinske gasilske zveze so med drugim priporočili, naj do konca leta omogoči ogled ustreznega filma, ki naj bi ga predvajali v naših kino dvoranah za gasilce, ki so vključeni v gasilskih društvih in poklicno gasilski reševalni četi Železarne.

Pri trgovskem podjetju Zarja na Jesenicah so se lotili tudi proizvodnje dejavnosti. V novo zgrajeni hali na Plavškem travniku so uredili obrat plastičnih izdelkov, kjer sicer še vedno poskusno izdelujejo plastične predmete. V obratu je trenutno zaposlenih 20 delavcev, izdelujejo pa predvsem vodovodne cevi v premeru od pol do 2 coli. Poleg tega so izdelali tudi večje število ščipalk za perilo in pa politilenske vrečke, medtem ko prav sedaj pripravljajo proizvodnjo še nekaterih drugih predmetov. Na zavodu za raziskavo materiala v Ljubljani so posebno dobro ocenili kvaliteto vodovodnih cevi, pa zato ni čudno, da imajo brez posebnega truda več naročil, kot pa so sposobni narediti. Zanimivo je še to, da s sodelovanjem kupcu nudijo cevi in ves potrebni spojni material. Predvidevajo, da bodo v kratkem uredili tudi nekatera kadrovska vprašanja, predvsem želijo pridobiti nekaj strokovnjakov za vodilna delovna mesta v obratu plastičnih izdelkov.

Dežurni miličnik o akciji »Na cesti nisi sam«

Od 15. oktobra letos do konca januarja 1972, traja vsesplošna akcija o varnosti v prometu. Občinska komisija za varnost v cestnem prometu je imenovala več podkomisij, ki po tem vprašanju delujejo na številnih področjih. Na različne načine obveščajo in opozarjajo posameznike in podjetja, ki imajo cestna vozila, naj le-te tehnično dobro uredijo, kajti sedaj nastopa jesenski in zimski čas, ko se pogoji na cesti stalno spreminjajo in so najtežji. Ena od podkomisij je svojo dejavnost usmerila na šole, kjer si prizadevajo, da bi učence in dijakke čimbolj usposobili in podučili o prometu. Komisija pa sodeluje tudi z organi milice, ki so zadolženi, da kontrolirajo, kako koristniki upoštevajo prometne predpise in če so vozniki poskrbeli za tehnično brezhibnost vozil. Za kratek razgovor smo prosili Alojza GRMOVSKA, miličnika postaje Jesenice, ki je na tej dolžnosti na Jesenicah tri leta in so mu razmere o vsem dobro poznane. O akciji nam je povedal naslednje:

»Naša dolžnost je v glavnem skrbeti za splošno varnost. Čeprav nismo izključno prometni organi pa intenzivno sodelujemo v tej akciji. Naša naloga je, da ugotavljamo če vozniki upoštevajo cestno-prometne predpise in če imajo svoja vozila v redu.

Zato pregledujemo luči, delovanje zavor, stanje gum in podobno. Zima je pred vrati in vse to mora zanesljivo delovati. Saj razumete, meg, poledica, slabša vidljivost, to so pozimi zelo neugodni spremljevalci voznikov!«

Kako pa ukrepite v primerih, da to ni v redu?

»Kadar kršijo drobne predpise, voznike in pešce opozarjamo! Če pa voznik nima na blatnikih zavesic, var-

nostnega trikotnika, sredstev za prvo pomoč in če je opazno, da ni poskrbel za brezhibno delovanje luči in podobno, mora plačati določen znesek mandatne kazni. Kdor pa ima izrabljene gume ali mu ne sveti več luči, ali če ugotovimo večje okvare, mu moramo odvzeti prometno dovoljenje. V takem primeru mora vozilo urediti in ga odpeljati na ponoven tehnični pregled!«

Kakšni prekrški so pri voznikih motornih vozil najpogostejši?

»Ne upoštevajo prometnih znakov, vozijo brez vozniškega dovoljenja, vozijo prehitro skozi naselje, zadnji čas pa je zelo veliko primerov, ko vozijo pod vplivom alkohola!«
Pa pešci?

»Letos beležimo največ nesreč prav pri pešcih. Bolj bi morali paziti nase. Vse preveč hodijo čez ceste tam kjer ni prehodov. Tam kjer prehodi so pa ne bi smeli stopiti nanje nenadoma, temveč se preje prepričati o varnosti in oddaljenosti motornih vozil. Razumljivo, kadar so pešci že na prehodu, morajo vozniki motornih vozil pred znamenovanim prehodom ustaviti.«

Kako pa so se obnesli semaforji na križišču pri Tančarju?

»Zelo dobro. Na semafor, kjer utriplje rumena luč, v smeri zahod — vzhod, so dodali zeleno puščico, na odcepu iz vzhodne strani v podvoz pa prometni znak »obračanje v levo« ni dovoljeno, na glavni cesti pa so pravilno vrisali pasove. Nekateri predvsem tujci moti rumena utripajoča luč, pa si kljub zeleni puščici ne upajo naprej, kadar na semaforju za vožnjo v podvoz gori rdeča luč. To sicer ne predstavlja nobene nevarnosti razen manjšega zastoja v prometu.«

Bi nam lahko povedali, kdo največ in kdo najmanj krši prometne predpise?

»Najmanj jih kršijo pravzaprav tujci, najbolj pa domači. Domačini so nekje v sredini.«

Miličniku Alojzu Grmovšku hvala za razgovor, vsem koristnikom cest pa priporočamo, da upoštevajo prometne predpise, predvsem pa to, da organi milice delajo za njihovo varnost! B.

2726 let

ali poprečno 85 let na enega udeleženca je znašala starost na tovariškem srečanju, ki ga je pripravilo prejšnji četrtlet Društvo upokojencev Jesenice za svoje člane, ki so dopolnili 80 in več let. Le-teh pa je v letošnjem letu 85. Zaradi starosti in bolehnosti se jih je zbralo v Domu upokojencev le 32 in ti so bili skupaj stari 2726 let.

Najstarejši član je Janez Hafner iz Skladiščne ulice, ki je 28. oktobra letos dopolnil 96 let. Za njim je Ivan Špec, ki je v aprilu dopolnil 92 let.

Med ženskami so pa kar štiri stare 91 let: Apolonija Celiar, Frančiška Hribar, Neža Hribar in mati prvoborca Marjeta Tavčar.

Vedro in prijetno vzdušje je vladalo med zbranimi slavlenci, koliko veselih in žalostnih spominov na delo v tovarni, izven nje pa po raznih društvih in organizacijah. Ženske pa seveda o skrbi za moža in družino, o slabih stanovanjih v katerih so živele, o pranju perila v Savi in na rakah in sploh o vseh tegobah v njihovem življenju, zakaj, veselih dni so preživele bolj malo.

Ganljivo je bilo gledati, s kako skrbjo in ljubeznijo so otroci ali vnuki in drugi svoji vozili z avtomobili te mamice in babice v Dom na slavlje in jih potem spet odpeljali domov. Tudi Tavčarjevo mamo so pripeljali iz Dovjega, vsa živahna in nasmehana se je pogovarjala s svojimi sovrstnicami.

Zbrane jubilate je pozdravil in nagovoril predsednik

društva Tine Lukan in jim zaželel predvsem še mnogo zdravja in osebnega zadovoljstva in da bi se, ob letu spet srečali. Za tem se je ob prigrizku in dobri kapljici, vsakomur po želji, razvil res sproščen in tovariški razgovor. Vmes pa je društveni pevski oktet prepeval domače in narodne pesmi, pri čemer so jim po svojih močeh pomagali tudi slavlenci. Ob slovesu so si vsi razigrani stiskali roke, globoko hvaležni, da so preživeli lepo popoldne, vsi pa z obljubo, da se prihodnje leto spet sestanejo.

Jubilanti, ki se niso mogli udeležiti tega srečanja in so po svojih vrtili društvu vabila, so po njih prejeli skromna darila.

Minuli petek je bil zelo prisrčen sestanek tudi z vsemi člani društva v domu Dr. Franceta Berglja na Plavžu. Tudi v tem domu ima društvo osem jubilarov, med katerimi je najstarejši Janez Pogačnik, ki je tudi že dopolnil 92 let starosti. Tu je zbrane najprej pozdravil v. d. upravnik Pavle Dolar, za njim pa jih je pozdravil še tajnik društva France Toman in jim zaželel medsebojnega razumevanja in strpnosti.

Razumljivo, da se je tudi tu, ob skromnem prigrizku in kozarcu vina, razvil živahen razgovor o življenju upokojencev. Člani so bili prav tako zelo hvaležni društvu, ki jim je v njihovem enoličnem življenju, pripravilo lepo urico razvedrila in sproščenosti.

Kongres IKAR uvodna prireditve v jubilej GRS

Od petka 12. do nedelje 14. novembra bo na Bledu pomemben kongres mednarodne gorsko reševalne organizacije IKAR. Na njem bodo najvišji predstavniki mednarodne planinsko alpinistične organizacije razpravljali o najnovejših izsledkih in dosežkih gorsko reševalnih služb v alpskih deželah, s posebnim poudarkom na snežne katastrofe in plazove. Istočasno pa je ta kongres IKAR tudi posebno priznanje naši gorsko reševalni službi, ki se pripravlja na svoj veliki in pomembni jubilej, šestdesetletnico (1912—1972).

Vzporedno z napredkom in razvojem klasičnega planinstva in alpinizma so se množile tudi lažje in večje planinsko-alpinistične nesreče, ki v zadnjem času zavzemajo vse večji obseg. Planinske, smučarske in plezalno-alpinistične nesreče so se naglo razširjale v stenah, grebenih in vrhovih Alp prek Andov, himalajskih šest, sedem in osem tisočakov.

Strela je ubila na samem vrhu Triglava Antona Korošca poleti leta 1822. Zmaga Whymperja in Michela Croza na Matterhornu, 14. julija 1865, je bila zavita v črn žalni trak. Georg Winkler, odličen mladi samohodec, ki se je pojavil kot meteor na alpinističnem nebu, se je smrtno ponesrečil leta 1888, v ste-

nah in ledeniku Weissborna, tri leta prej, leta 1855, pa se je smrtno ponesrečil v steni la Meije, slavni Emil Zvirgundy, prvi himalajevalec in naskakovalec raziskovalskih vrhov. Albert Mummery pa je leta 1895 neznano kam izginil na največjem Baltoro ledeniku sveta pod Nang Parbatom.

Tako kot v svetu so se tudi pri nas vrstile in množile po letu 1815, 1822 in 1852 večje ali manjše planinske nesreče. Pri nas in v svetu so se čutile planinsko alpinistične organizacije moralno zadolžene, da čim prej organizirajo gorske reševalne službe.

V svetovno znanih celoletnih planinsko-turističnih in plezalno-alpinističnih centrih v Švici, so po teh večjih ne-

srečah ustanavljali prve prostovoljne gorsko reševalne postaje, leta 1903 v Zermattu in že dve leti pozneje tudi v Davosu, Chamonixu in Breuilu ter Courmayeurju.

Ko je bila leta 1906 prvič preplezana 1200 metrska severna stena Triglava, so se planinsko-alpinistične nesreče vrstile in množile na tekočem traku. Leta 1908 je zmrznil pod Vršičem Andrej Komac, najboljši trentarski gorski vodnik. Avgusta 1908, se je v severni steni Triglava smrtno ponesrečil Karel Wagner in naslednje leto je velika Stena zahtevala novo smrtno žrtev, Wilhelma Lassa. Istega leta se je pripetila težja nesreča sodniku dr. Stojcu in učitelju Petroviču iz Kranjske gore.

Zagovorniki našega klasičnega, množičnega planinstva in vrhunskega plezalnega športa in alpinizma, so se morali naglo odločiti, da po zgledu drugih planinskih organizacij tudi pri nas ustanove GRS.

(Nadalj. na 16. str.)

Stalne in občasne priznavalnine borcem NOV

Se vedno se pojavljajo primeri, da so borci in njihove družine zaradi nizkih osebnih prejemkov, boleznih, šolanja otrok, klimatskega zdravljenja in podobno, potrebni družbene pomoči. Upravni odbor sklada za borce NOV pri občinski skupščini ima vsled tega še kako odgovorno nalogo, da vestno in objektivno preceni gmotne razmere posameznika, ki prosi za pomoč ali pa to predlagajo krajevne organizacije ZZB NOV na terenu.

Tudi na zadnjih dveh sejah upravnega odbora, ki sta bili v kratkem presledku, so reševali kar precej nujnih primerov. Nekaterim borcem, ki prejemale stalno priznavalnino so isto nekoliko po-

višali, so pa tudi primeri, da se je priznavalnina ukinila, zaradi izboljšanja gmotnega stanja borca. Pri pregledu gmotnega stanja tistih borcev, ki prejemale stalno priznavalnino in imajo težave pri preskrbi z ozimnico, je upravni odbor sklada določil del finančnih sredstev za pomoč pri nabavi ozimnice, ter tako, pa čeprav z manjšim zneskom, marsikomu olajšal nabavo iste.

Upravni odbor sklada za borce NOV ima hvaležno nalogo, da po danih možnostih pomaga socialno ogroženim borcem, po drugi strani pa odgovorno nalogo, da čimbolj vestno upravlja s finančnimi sredstvi, ki so mu zaupana. s. š.

Deseta razstava na Jesenicah

Jutri v soboto, 6. novembra bodo ob 18. uri v mali dvorani Delavskega doma na Jesenicah odprli deseto letošnjo razstavo. Ljubiteljem likovne umetnosti se bo predstavil slikar samorastnik iz Ljubljane Saš BUČAN. Avtor je bil rojen leta 1935 v Ljubljani. Doslej je sodeloval leta 1960 na likovni razstavi »Mlada pota« v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani, kjer je prejel tretjo nagrado, leto kasneje pa je imel v Ljubljani prvo samostojno razstavo. Vsa razstavljena dela na Jesenicah so delana v tehniki lak-les.

Razstava na Jesenicah bo odprta do vključno 17. novembra vsak dan od 9. do 12. in od 14. do 19. ure.

Pihalni orkester igra za učence osnovnih šol

Z namenom, da se glasbena kultura čimbolj približa tudi šolam izven Jesenic in izenačijo možnosti za sprejemanje kakovostnih kulturnih dosežkov učencem izvenmestnega območja, je občinska konferenca Zveze kulturno prosvetnih organizacij Jesenice za letošnjo jesensko-zimsko sezono pripravila vrsto kakovostnih koncertov tudi na Javorniku, v Žirovnici, v Mojstrani in Kranjski gori. Tako bo danes, 5. novembra pihalni orkester Jeseniških železarjev pod vodstvom dirigenta Rada Kleča imel ob 16. uri prvi koncert v delavskem domu na Javorniku za učence in starše osnovne šole Koroška Bela, ob 18. uri pa v kulturnem domu v Zabreznici za učence in starše osnovne šole Žirovnica. Na sporedu, ki bo komentiran imajo dela V. Štručlja, G. Učakarja, F. Leharja, J. Wichersa in C. Portera. Pihalni orkester bo v

novembru in decembru ponovil svoj koncert za učence in starše osnovnih šol: Tone Čufar, Prežihov Voranc, Mojstrana, Kranjska gora in posebne osnovne šole Jesenice.

Enajstega novembra bo v avli osnovne šole Mojstrana in Kranjska gora koncert godalnega tria Lorenz in mezosopranistke Eve Novšak. Teden kasneje, 19. novembra pa bo v gledališki dvorani koncert pianistke Dubravke Tomšič ob 18. uri za učence in osme razrede vseh osnovnih šol v občini, ob 19.30 uri pa za šole druge stopnje in ostalo občinstvo. Ob tem velja pripomniti, da ima ZKPO kot organizator na voljo za vseh 40 koncertov, kolikor jih imajo na programu do konca maja 1972, le 20.000 din, kar kaže, da se z dobro organizacijo in zavzetim amaterskim delom da z majhnim denarjem veliko narediti.

Dolikovci razstavljajo v Krškem

V soboto, 30. oktobra so v brestaniškem gradu pri Krškem odprli kolektivno slikarsko razstavo članov likovne sekcije DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice. Otvoritvi, ki so se je udeležili številni domačini, med drugimi tudi predsednik občinske skupščine, občinskega sindikalnega sveta, sveta ZKPO in drugi, je prisostvovalo tudi sedem dolikovcev — razstavjalcev. V kulturnem programu ob otvoritvi pa so sodelovali pevski zbor, recitatorji in pianista. S tem jeseniški slikarji vračajo obisk slikarjem iz Krškega, ki so v minulih desetih dneh razstavljali na Jesenicah.

V Krškem razstavlja 15 jeseniških slikarjev 32 likovnih del izdelanih predvsem v olju, gvašu, akvarelu in temperi, in sicer: Janez AMBROŽIČ, akademski slikar Boni ČEH, Franc DOLINSEK, Lojze ERMAN, Zdravko KOTNIK, Janko KOROŠEC, Janez KOTAMERNIK, Bogo KOŠNIK, Pavel LUŽNIK, Tine MARKEŽ, Rudi RAJHMAN, Branko ŠIFRER, Tone TOMAZIN in Cvetko ZUPAN.

Želja jeseniških slikarjev in kulturnih delavcev, ki so jo izrekli ob otvoritvi razstave je, da bi s slikarji s Krškega navezali kar najtesnejše stike in da bi vsakoletna izmenjava razstav postala tradicija. Morda bi kazalo razmišljati tudi o tem, da bi v te zamenjalne razstave vključili še nekatere druge amaterske slikarske skupine, ki delujejo v Sloveniji (Celje, likovniki Saleške doline, Trbovlje in drugi). Tako bi Jesenice lahko postale pomembno središče

amaterske slikarske dejavnosti na Slovenskem, kar po 25-letnem kontinuiranem delovanju tudi zaslužijo. S takim izmenjavnim delovanjem pa bi lahko izredno veliko prispevali k nadaljnji rasti amaterske likovne dejavnosti in umetnosti na Slovenskem. Predstavniki kulturnega živ-

ljenja v Krškem pa so izrazili tudi željo, da bi jih v Krškem obiskalo naše amatersko gledališče Tone Čufar. Vsekakor taki stiki samo bogatijo obojestransko kulturno življenje in potrjujejo tezo o enotnem slovenskem kulturnem prostoru.

Na 9 razstavah 10.000 obiskovalcev

V tem tednu so v mali dvorani Delavskega doma na Jesenicah zaprli deveto letošnjo razstavo in s tem tudi že presegli 10.000 obiskovalcev. Devetih razstav, od katerih je bila ena zgodovinsko dokumentarna, ostale pa likovne, se je ogledalo 10.655 ljudi, ali poprečno na razstavo 1190 obiskovalcev. Daleč pred vsemi prednačijo mladi obiskovalci tako individualno, kot tudi kolektivni šolski obiski.

Če k temu dodamo še meddruštveno foto razstavo, ki je bila v istih prostorih in še tri razstave, ki so na sporedu do konca leta, predstavlja to 13 razstav, ali 130 razstavnih dni s poprečnim dnevnim obiskom 120 oseb. Ta ugotovitev in dejstvo, da

ta dejavnost traja kontinuirano že več kot deset let ob popolni amaterski organizaciji, kaže na pomembno vlogo Jesenic v pogledu likovno razstavne dejavnosti, oziroma v pogledu kulturno estetske vzgoje.

Čeprav je v sedanjih razstavnih prostorih razstavljalo že nekaj velikih imen iz likovnega sveta pa vendar prostori postajajo vedno večja ovira, da bi tudi na Jesenicah lahko gledali moštvo ustvarjalcev preteklosti in sedanjosti, tako domačih kot tujih. Jesenice so si v likovnem življenju Slovenije pridobile ime, pridobiti pa bi morali še ustrezne prostore s čemer bi dejavnost in obisk še povečali oziroma razširili.

FILM ● FILM ● FILM ● FILM ● FILM

Tora! Tora! Tora!

Že v prejšnji številki Železarja sem vam v svoji rubriki priporočil, da si oglejte film Tora! Tora! Tora!. Če ste ga videli, vam verjetno ni bilo žal. V mnogih knjigah ste lahko brali o japonskem napadu na Pearl Harbour, toda tako, kot nam je ta napad prikazal zgoraj omenjeni film, nam ne more posredovati nobena knjiga.

Najprej pa nekaj podatkov o filmu: je ameriško-japonska koprodukcija, posneta na zelo zanimiv način: Toshiro Masuda in Kinyi Fukasaku sta bila režiserja tistega dela filma, ki je prikazoval priprave za napad na japonski strani, Richard Fleischer je skrbel za posnetke z ameriške strani, obenem pa je pravzaprav režiser vsega filma, saj je posnetke povezal v zaključno celoto.

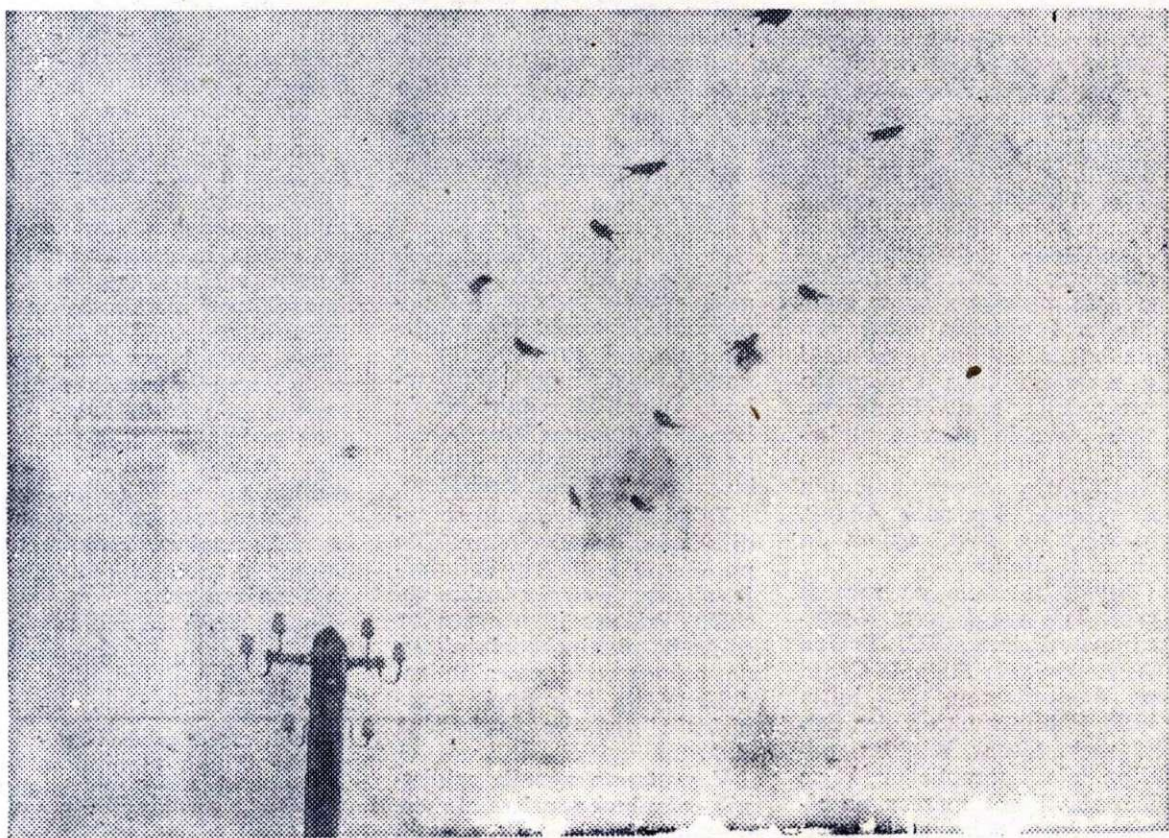
Za tiste, ki o napadu na Pearl Harbour še niso dosti slišali, naj povem naslednje: zgodilo se je 7. decembra 1941, ko je japonsko letalstvo s pomočjo mornarice ob zori napadlo ameriško pristanišče na Hawajih — Pearl Harbour. Uničili so mnogo ladij in skoraj vsa letala, a imeli so smolo (ali pa Američani srečo): velika letalonosilka je malo pred napadom izplula iz pristanišča in se vrnila šele po napadu. Tako so Japonci zgrešili glavni cilj.

To je pravzaprav najvažnejše v tem napadu. Film nam je priprave zanj posredoval zelo natančno in podrobno, v pravem kronološkem redu. Čeprav je film precej spektakularen, pa se režiserji niso zadovoljili le s prikazovanjem samega napada, ampak so jedro filma postavili med priprave za ta podvig na japonski strani. In prav je tako. Tako se nam film ponuja kot odprta knjiga, vse je prikazano brez zmede, brez naglice, ampak počasi in točno, kot se je tudi v resnici zgodilo. V začetku filma so ustvarjalci napisali da so dogodki in osebe resnične. Res nisem poznavalec vojne zgodovine, toda kolikor o tem napadu vem, se mi zdi, da je bilo to povsem točno.

Realizacija filma je bila prav po japonsko brezhibna, točna, vsakemu razumljiva in dokaj široko zastavljena. Sam napad pa je bil prava pirotehniška mojstrovina. Tudi kamermani so bili zelo vešč, igralci dobri, tudi glasba je stopnjevala napetost filma. Da, napetost. Ta se je vseskozi vlekla skozi film. Kaj bi lahko sploh filmu očitali? Nekaj malenkosti, a v glavnem smo bili z njim lahko več kot zadovoljni. Zakaj zadovoljni? Saj sem že napisal, da je v poplavi vojnih filmov zelo malo dobrih, a film Tora! Tora! Tora! prav gotovo sodi mednje, saj je zasluga ustvarjalcev, da smo točno izvedeli, kaj se je pravzaprav dogajalo tistega sončnega jutra, 7. decembra 1941 v Pearl Harbouru in še mnogo prej v sejnih dvoranah japonskih generalov, ki so napad tako uspešno pripravili in tudi realizirali in tako »zbudili spečega velikana«, kot je dejal japonski general ob koncu filma. Da, zbudili so ga in potegnili v vojno viхро, kar pa so kasneje plačali z ogromnimi žrtvami.

Igor Škrli

FILM ● FILM ● FILM ● FILM ● FILM

Pred odhodom v toplejše kraje

Kaj bodo gledali v kinu

Kino RADIO

6. novembra amer. barvni risani film PAJA PATAK IN DRUŠČINA, ob 15. uri.

6. in 7. novembra amer. barvni CS film BUTCH, CASSIDY IN KID, v režiji George Roy Hill, v gl. vlogi Paul Newman, ob 17. in 19. uri.

8. novembra amer. barvni film REVOLVERAŠI APASKEGA KLANCA, v režiji William Witney, v glavni vlogi Audie Murphy, ob 17. in 19. uri.

9. in 10. novembra ital. barvni film VOJNA ZA PETROLEJ, v režiji Sergio Garonci, v gl. vlogi Horst Buchholz, ob 17. in 19. uri.

11., 12. in 13. novembra amer. CS barvni film QUO VADIS, v režiji Mervin Lee Roy, v gl. vlogi Robert Taylor, Deborah Kerr, ob 17. in 20. uri.

Kino PLAVŽ

6. in 7. novembra ital. barvni film VOJNA ZA PETROLEJ, ob 18. in 20. uri.

7. novembra amer. barvni risani film PAJA PATAK IN DRUŠČINA, ob 10. uri.

8. in 9. novembra amer. barvni film BUTCH, CASSIDY IN KID, ob 18. in 20. uri.

10. novembra amer. barvni film HEROJI GVADAL KANALA, ob 18. in 20. uri.

11. in 12. novembra meh. barvni film POSTELJA, ob 18. in 20. uri.

13. novembra franc. CS barvni film OPOJNI VONJ DENARJA, ob 18. in 20. uri.

Kino DOVJE-MOJSTRANA

6. novembra amer. CS barvni film ZGODILO SE JE V AMERIKI.

7. novembra amer. barvni film PRAVI ČLOVEK Z ZAHODA

10. novembra amer. barvni film BUTCH, CASSIDY IN KID.

13. novembra meh. barvni film POSTELJA.

Kino KRANJSKA GORA

6. novembra amer. CS barvni film TORA! TORA! TORA!

7. novembra amer. barvni risani film PAJA PATAK IN DRUŠČINA.

7. novembra meh. barvni film POSTELJA.

9. novembra amer. barvni film REVOLVERAŠI APASKEGA KLANCA.

11. novembra ital. barvni film VOJNA ZA PETROLEJ.

13. novembra amer. barvni film BUTCH, CASSIDY IN KID.

Kino DELAVSKI DOM JAVORNIK

6. novembra amer. barvni risani film PAJA PATAK IN DRUŠČINA, ob 17. uri.

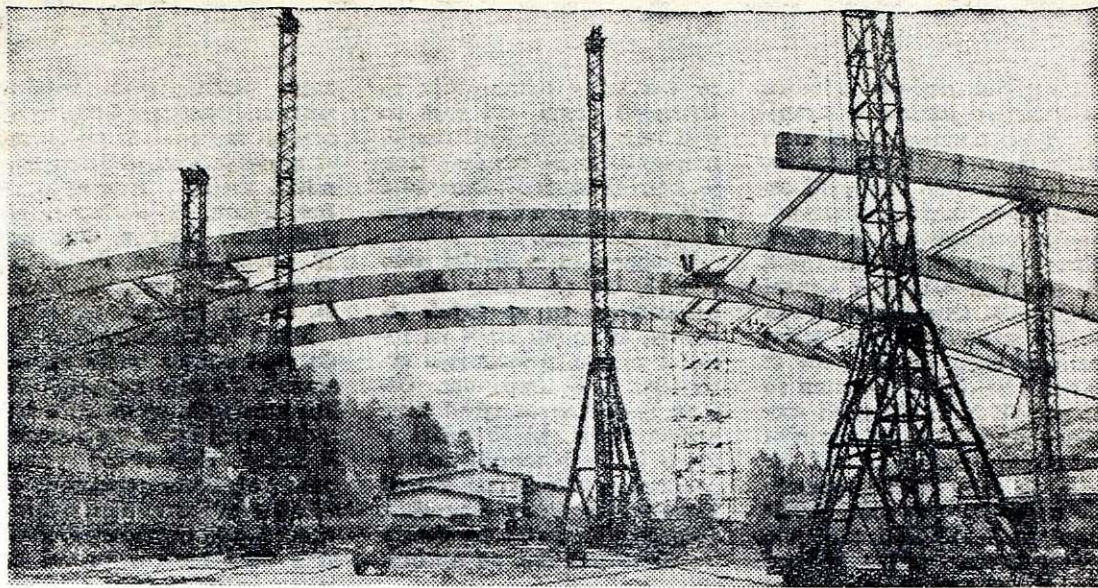
6. novembra amer. barvni film PRAVI ČLOVEK Z ZAHODA, ob 19. uri.

7. novembra amer. barvni film REVOLVERAŠI APASKEGA KLANCA, ob 17. uri.

7. novembra amer. CS barvni film TORA! TORA! TORA! ob 19. uri.

10. novembra meh. barvni film POSTELJA ob 19. uri.

13. novembra ital. barvni film VOJNA ZA PETROLEJ, ob 19. uri.

Loki bodočega giganta pod Mežakljo

ZAHVALA

Ob tragični smrti našega nepozabnega sina, brata in vnuka

POLDIJA POZNIKA

se iskreno zahvaljujemo vsem številnim prijateljem doma in v tujini, znancem in sosedom, ki so darovali vence in cvetje in ga spremili na zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni društvu TVD Partizan Jesenice, tovarišu Valodiju za zadnje besede in pevcem za ganljive žalostinke.

Lepa hvala tudi družinam Vavpotič, Drinovec, Andujčič in Zima za nesebično pomoč.

Zaljujoči: mami, ati, sestra Marija z možem, stara mama in ostalo sorodstvo

Vsem, ki ste našega ljubega očeta, starega očeta in strica

ALOJZA PENKOTA

spremili na njegovi poslednji poti, mu darovali vence in cvetje, ustmeno ali pismeno izrazili sožalje, iskrena hvala.

Prisrčna hvala tudi pevcem, voznikom osebnih avtomobilov za uslugo in vsakemu, ki je karkoli dobrega storil za našega očka.

Zaljujoči: hčerki Marija in Pepca ter sin Stanko z družinami

Honorarna zaposlitev

Podružnica Dela na Jesenicah honorarno zaposli delavca ali delavko za 2-3 ure dnevno. Zaslugek je zelo dober, delo ni težko.

Za teren cesta Železarjev podružnica išče raznašalca-ko. Delo je primerno tudi za upokojenke, študente in gospodinjice. Interesenti naj se javijo na podružnici Dela, Jesenice, Maršala Tita 49.

ZAHVALA

Ob nenadni in bridki izgubi žene, mamice, hčerke, sestre in tete

**MARIJE KRIVEC
roj. Jenko**

se iskreno zahvaljujemo dr. Mihaelu Sajevcu za dolgoletno zdravljenje, sosedom in sostanovalcem za vso izkazano pomoč, venci in denarno pomoč, sindikalnemu odboru jeklovleka, Balinarskemu klubu Jesenice, Rdečemu križu terena Plavž, tovarniškemu odboru sindikata Železarne, DPD Svobodi Tone Čufar Jesenice, osnovni šoli Tone Čufar in TSS Jesenice za pozornost in pomoč. Hvala vsem za darovano cvetje in vence, za izrečeno sožalje in za spremstvo pokojne na njeni zadnji poti. Zahvalo izrekamo tudi vsem voznikom osebnih avtomobilov za drago ceno uslugo.

Vsem in vsakomur posebej iskrena hvala!

Zaljujoči: mož Ciril, hčerki Romana in Tatjana, oče in mati ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob smrti našega dragega moža, očeta, starega očeta in brata

JANEZA KOS

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste mu v času njegove bolezni izkazovali pozornost in ga obiskali ter mu na kakršenkoli način olajšali njegovo trpljenje.

Iskreno smo hvaležni zdravnikom dr. Sajevcu, dr. Vilmanu in dr. Mencingerju, uadale tov. Ravniki in sosedom, organizaciji ZB, tov. Kalanu za tople besede ob odprtem grobu, pevcem in godbi za žalostinke ter darovalcem vencev in cvetja. Toplo zahvalo izrekamo tudi vodstvu ŽJ in vsem ostalim, ki so nam naredili uslugo s prevozom.

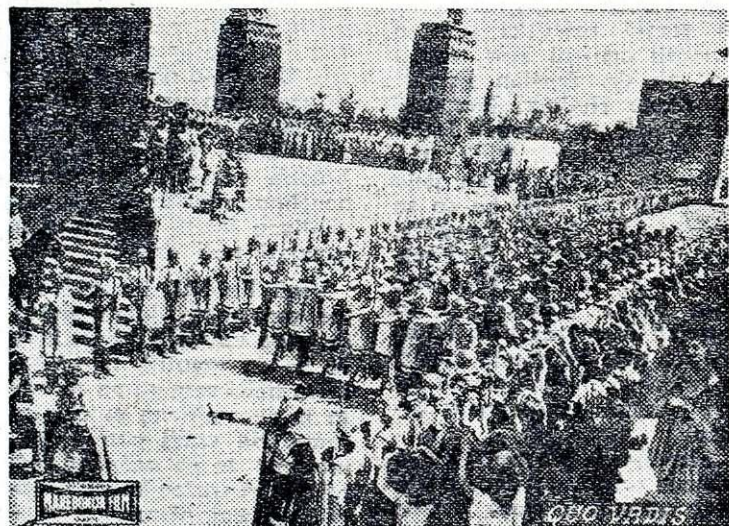
Zahvaljujemo se sodelavcem HVŽ in SVJ ter vsem, ki ste nam v teh težkih dneh pomagali, dragemu pokojniku pa izkazali zadnjo pozornost.

Zaljujoči: žena Ana, sin Ivan in brat Avgust z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Kolektiva toplotne energije se iskreno zahvaljuje za prejeto darila, ki sem jih prejel ob upokojitvi in ki mi bodo drag spomin na dolgoletno skupno delo, obenem mu želim veliko delovnih uspehov.

Stanko Stariha

QUO VADIS — ameriški barvni film je veličasten film po zgodovinskem romanu Nobelovega nagrajenca Sienkiewicza. To je eden od velikih filmskih spektaklov in najbolj gledanih filmov

OBVESTILO POTROŠNIKOM

Trgovski podjetji ROZCA Jesenice in SPECERIJA Bled

obveščata

cenjene kupce, da so v nedeljo, dne 7. novembra 1971 od 7.30 do 10.30 odprte naslednje trgovine na Jesenicah in Javorniku — Koroški Beli:

- Samopostrežna pri Čufarju na Plavžu
- Supermarket Union nasproti železniške postaje na Jesenicah,
- Samopostrežba na Javorniku ter
- trgovina Rožce v vasi na Koroški Beli.

Zgodbe z divjega zapada so pogostna snov filmarjem

HOKEJ NA LEDU

Po osemmesečnem odmoru so hokejisti Jesenic in Kranjske gore ponovno pred startom za državno prvenstvo. Jeseničani bodo poskusili osvojiti že šestnajstič zaporedni naslov državnih prvakov, Kranjska gora pa bo težila za tem, da ostane v družbi najboljših. Obe moštvi bosta tokrat postavljeni pred težko nalogo, kajti dobro nam je znano s kakšnimi težavami so se morali hokejisti obeh moštev spoprijeti že pred samim začetkom letošnje sezone. Ob tem, da so se morali »preseliti« v ljubljansko halo T.voli (tam bodo odigrali tudi vse tekme dokler streha Podmežaklje ne bo zgrajena). Tja bodo morali potovati z avtobusom na treninge, kar prav gotovo ni prijetno.

Kar se tiče samih priprav je treba povedati, da so se prvaki zelo dobro pripravljali, vsak dan redno trenirali, le očitno je bilo, da jim manjka trening-tekem. Tako so morali celo proti KAC v pokalu evropskih prvakov, nastopiti brez ene odigrane prijateljske tekme, pred prvenstvom pa bodo odigrali vsega skupaj tri srečanja in

to vsa tri v tekmovalju za Evropski pokal. Od tega so obe tekmi proti KAC dobili, medtem, ko za rezultat tretje, s prvakom NDR Dinamom iz Wessvaserja, v času poročanja še ne vemo.

V pogovoru z igralci smo zvedeli, da so dokaj dobro pripravljeni in da kljub težavam, ki so jih imeli na začetku sezone, pričakujejo prvenstvo z optimizmom. Čeprav bodo tokrat igrali brez Albina Felca, ki je odšel v Švico in bodo morali polovico prvenstva odigrati v hali Tivoli, kjer bodo pogrešali domačega vzdušja in zveste jeseniške publike, so optimisti.

Iz tabora prvakov smo te dni zvedeli, da se je resno poškodoval Gorazd Hiti, ki tudi zaradi tega ni odpotoval v NDR in da se je iz JLA vrnil SAŠO KOŠIR, ki se je takoj pridružil svojim tovarišem in z njimi odpotoval v Wessvaser.

Prvi nasprotnik petnajstkratnim državnim prvakom bo v soboto v Ljubljani Partizan iz Beograda, ki sploh ne bi smel predstavljati resnejšega nasprotnika našim in

zato pričakujemo izdatno zmago. Jeseničani bodo v tej sezoni nastopili v tej postavi: vratarja Knez in Gasar, branilci: Ravnik, Razinger, B. Jan, Pipan, S. Košir, I. napad Hiti, Mlakar, Zbontar, II. napad Smolej, Poljanšek, Tišler, III. napad T. Košir, M. Jan in Eržen.

Mladi Kranjskogorci se bodo tudi tokrat borili za obstanek. Po zelo napornih suhih treningih, so na ledu trenirali manj kot njihovi starejši kolegi. Šele nekaj tednov pred začetkom prvenstva so začeli z bolj zmernimi pripravami zaradi tega, ker je v vrstah tega moštva precej dijakov katerim šolske obveznosti ne dovoljujejo maksimalnega angažiranja na treningih.

V moštvu, ki bo v prvi tekmi nastopilo v nedeljo proti Olimpiji v Ljubljani je prišlo do nekaterih sprememb. Prvi vratar bo Marjan Zbontar, dosednji rezervni vratar Jesenic. Poleg tega se je iz Celja vrnil Mirko Hribar dolgoletni član Kranjske gore, kar je velika pridobitev.

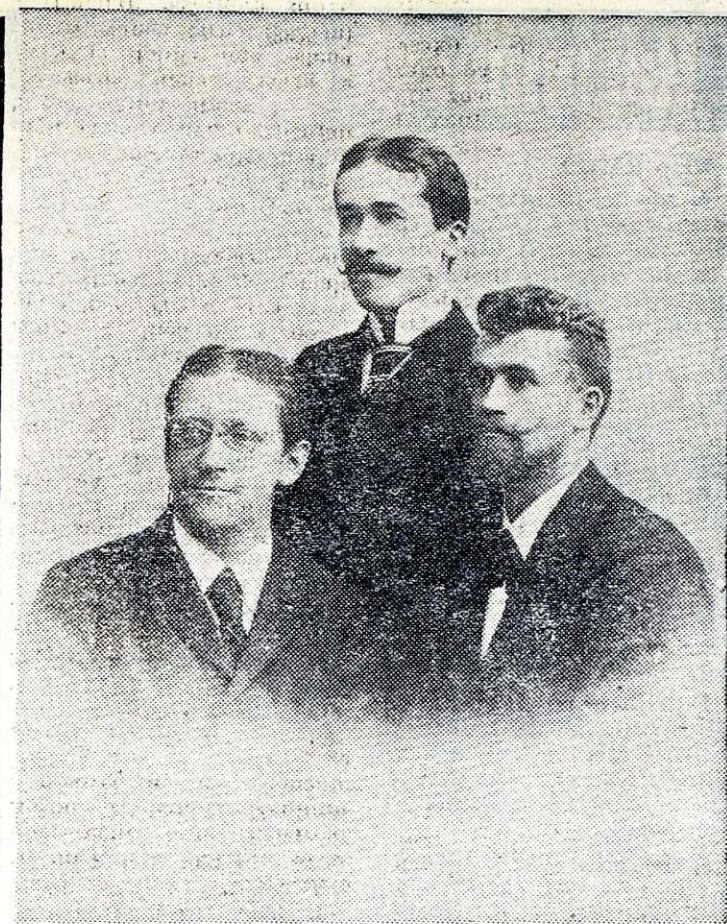
Do sedaj so Kranjskogorci v predtekmovalni dobi odigrali dve prijateljski tekmi. Premagali so Celje s 6:1, z avstrijskim moštvom iz Beljaka pa so igrali neodločeno 7:7. Moštvo bo izgledalo takole: vratarja Zbontar in Makuc, branilci: Razinger, Vidmir, D. Šebjanič, Ambrožič, Endlihar, napadalci: Hribar, Hafner, Medved, Čemažar, J. Šebjanič, Hiti, Česnjak, Razinger. D. D.

ODBOJKA

V nedeljo 31. 10. so jeseniški odbojkarji v II. zvezni odbojgarski ligi zabeležili drugo zmago. Ekipo v postavi: Potočnik, Bergelj, Arh, Božič, Ressler, Kavčič, Sternad, Pristov in Končnik je premagala ekipo Salonita iz Kanala z rezultatom 3:1 (13, 14, —16, 13). S to zmago so Jeseničani trenutno uvrščeni na dobro peto mesto prvenstvene lestvice jesenskega dela.

Tekma, kakor tudi vzdušje v telovadnici je bilo v stilu pravega derbija, napeto in nervozno. Bila je to lepa, hitra in kombinatorna igra domače ekipe ki je nasproti drugim ligaškim moštvom po velikosti zelo nizka in znana kot zelo dobra z igro v polju. Na trenutke so igralci Jesenic popustili, vendar je trenerju Krevslju uspelo pravočasno vrniti igro v prvotni tempo. Tudi ekipo Salonita je igrala dobro in požrtvovalno, vendar je bilo to premalo za zmago. V nedeljo 7. 11. gostujejo Jeseničani v Zagrebu. Zaželeno bi bilo, da bi tudi na tujem terenu zaigrali tako kot znajo in morda ne bi bilo vprašanje celo zmaga. Z igro kakršno so pokazali proti Spačvi v Vinkovcih, bi se dalo tudi na tujem osvojiti točki in obdržati dobro 5. mesto na prvenstveni lestvici. MK

M. Cimirotić

Trije ustanovitelji GRS — Dr. Stojc, dr. Demšar in dr. Tičar

Kongres IKAR...

(Nadalj. s 13. strani)

Dr. Josip Stojc, dr. Jernej Demšar in dr. Josip Tičar, župan in predsednik planinskega in turističnega društva iz Kranjske gore, so 16. junija ustanovili prvo prostovoljno gorsko reševalno postajo.

Med obema vojnama so naši gorski reševalci odlično prestali ognjeni krst, vodila sta jih dr. Bogdan Breclj in Stane Hudnik. Pomagali in reševali so v stenah Jalovca, Turške gore, Rink, Triglav in Špika. Težko delo so imeli leta 1924, ko so se ponesrečili Ante Lenarčič, Anton Hlebanja, Vladimir Topolovec in dr. Klemente Jug. Težko preizkušnjo so prestali 28. marca 1937, ko so morali pod Storžičem kopati iz ledenega objema plazov devet mladih smučarjev iz Tržiča.

Srce jim je krvavelo, ko so v dneh od 16. do 19. avgusta 1942 reševali iz stene Riglice štiri smrtno ponesrečene tovariše iz Jesenic. Gore so terjale vedno večji krvni davek. 28. maja 1950 so prihajali pomagajoči klici na pomoč iz severovzhodne stene Jalovca (VTK). Nesreče so se množile in prehajale v prave tragedije, v dneh od 2. do 5. maja leta 1952, so srca krvavela, stena Špika je terjala nov velik in dragocen krvni davek.

Planinstvo je hitelo v povojnih letih z naglimi koraki v množičnost, plezalci in alpinisti pa so se strmo vzpenjali k vse večjim ciljem.

Severna stena Eigerja v Švici je dobila ime »stena smrti«, Nanga Parbat (8825 m) v Himalaji pa »gora smrti, plazov in tovarištva«. Na poti k visoko postavljenim in

težko dosegljivim ciljem so umirali planinci, ljubitelji vi sokogorskega turnega smučanja, plezalci in alpinisti v Andih, na Velebitu, Prenju, na Zagrebški gori, v Mavrovem in na Bjelašnici, v stenah Travnika, Triglava, Rink, Planjave in Ojstrice. Krvni davek se je zaskrbljujoče večal in gorski reševalci so morali nenehno krepiti svoje vrste. Morali so obnavljati svoje znanje in se stalno usposabljalati. Gorski reševalci, ki so prihajali iz vrst naših najboljših gornikov so morali nenehno prepričevalno in preventivno šolati, opozarjati in vzgajati tudi druge.

Vsaki ljubitelj in obiskovalec gora mora dobro vedeti, da gore vzgajajo same, kdor se ne da vzgojiti, ta se kaj hitro uniči sam ali pa ga kruto in neusmiljeno uniči gora sama. Na vsaki poti v gore moramo že na začetku tudi misliti na srečen konec. V gorah pomeni plemenito tovarištvo veliko vrednoto. Nikoli ne smemo pustiti tovariša ali znanca samega. Vedno moramo biti dober in plemenit tovariš in nesebičen ter požrtvovalen reševalec. V slučaju nesreče ne smemo izgubiti glave. Z najbolj primitivnimi sredstvi, kljub utrujenosti in strahu ter paniki moramo takoj začeti z načrtnim in discipliniranim reševanjem, ki ga moramo vztrajno nadaljevati do srečnega in uspešnega zaključka.

V gorah nikoli ne smemo precenjevati svojih sposobnosti, znanja in opreme, prav tako pa je neopustno tudi vsako podcenjevanje številnih velikih nevarnosti gora. Vse to se kaj rado maščuje.

Uroš župančič

Zmaga nogometašev v Tolminu

V nedeljo je bilo odigrano že deveto kolo v ZCNL. Jeseničani so bili gostje v Tolminu, kjer so zelo dobro zaigrali in tudi zmagali z rezultatom 2:1. Tehnični vodja tovariš Šuvak meni, da je zmaga rezultat zelo požrtvovalne in disciplinirane igre vsega moštva. Naloge trenerja so disciplinirano izpolnjevali, zlasti pa je treba pohvaliti Pavloviča in Karahodžiča, ki je že v prvem polčasu dosegel oba gola. Po nedeljski zmagi v Tolminu so Jeseničani z osmimi točkami na šestem mestu.

Do konca jesenskega dela prvenstva sta še dve koli. V nedeljo popoldne bodo Jeseničani imeli v gosteh enajsterico iz Hrastnika, ki je še vedno na zadnjem mestu na

lestvici, vendar gostov iz Hrastnika ne kaže podcenjevati, saj so v nedeljo na domačem igrišču odpravili nogometaše Triglava iz Kranja s 4:3. Tekma s Hrastnikom bo tudi zadnja v tem delu prvenstva na domačem igrišču, ker se bodo v zadnjem kolu srečali z enajsterico LTH iz Škofje Loke. V kolikor bi uspelo v obeh preostalih kolih Jeseničanom osvojiti štiri točke, potem si bodo zagotovili solidno mesto na lestvici do spomladanskega nadaljevanja. Ljubitelji nogometa pričakujejo, da bodo nogometaši Jesenic tudi prihodnje leto nadaljevali s požrtvovalno igro, toliko bolj, ker je prihodnje leto jubilejno in bodo slavili 60-letnico razvoja nogometa na Jesenicah.

Jesenice Trboje 6 : 0

Enajsterica mladih nogometašev Jesenic, je preteklo nedeljo doma v lepem in hladnem vremenu, popolnoma zasluženoma premagala sovrstnike iz Trboj z rezultatom 6:0 (3:0). Pripomnim naj, da bi domačini lahko zmagali z dvoštevilčnim rezultatom, če bi izkoristili vsaj nekaj od mnogih ugodnih situacij za dosego gola.

Že v prvih dvajsetih minutah so Jeseničani dosegli tri gole, kar je bil tudi rezultat prvega polčasa. V drugem polčasu pa so zaigrali še z večjim poletom in dosegli še tri lepe gole.

Mladi nogometaši NK Jesenic, so prvič po dolgem času nastopili kompletni, razen kaznovanega Dabiča, ki pa bo nastopil že na nedeljskem tekmi. Gledalci so bili s pri-

kazano igro in doseženim rezultatom zadovoljni.

V moštvu Jesenic so nastopili: Ilić D., Trobič, Benček, Nuzdić, Ilić N., Panić, Šatara, Cimirotić, Raković S., Jereb in Mareš, Gole so dosegli: Raković, Šatara in Mareš vsak po dva gola.

V nedeljo gostujejo mladinci v Kranju, kjer se bodo pomerili proti istoimenskemu moštvu. Od te tekme je odvisna uvrstitev jeseniške ekipe v jesenskem delu. V primeru zmage, bodo prvi na lestvici Gorenjske mladinske nogometne lige. Če bodo zaigrali tako kot preteklo nedeljo, lahko upamo na zmago. Trenutno so na drugem mestu s 14 točkami in gol razlika 26:10.

M. Cimirotić